

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Marie Hrušková: Zpráva o činnosti Společnosti přátel Afriky za rok 2007	3
Usnesení Valné hromady SPA konané 4. února 2008	7
Josef Regner: Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské za rok 2007 . . .	9
Usnesení Valné hromady SČA konané 5. února 2008	13
Mohammed Al-Nabulsi: Zpráva o činnosti Komise Společnosti česko-arabské pro práci se sdělovacími prostředky za rok 2007	14

STUDIE A DOKUMENTY

Jaroslav Zeman: Obchodní styky ČR – Afrika. Vystoupení na konferenci „Česká republika a Afrika“.	15
Jarmila Drozdíková: Americké křesťanství v Africe	19
Eduard Gombár: Prof. Alois Musil – světově proslulý český arabista a cestovatel	22
Ke konferenci „Česká republika a Afrika“.	24

KULTURA

Miroslav Houska: České dny spolupráce s iráckým regionem Kurdistan . . .	26
--	----

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Zdenka Kamil-Hassanová: Historie Sdružení soudánsko-česko/slovenského přátelství	29
Jaroslav Bureš: Nadace Anny Lindhové a euro-středomořský kulturní dialog v České republice.	30
Jana Gombárová: Evropský projekt Mládež v Mikulově – Multikulturní dimenze jižní Moravy.	31
Mohammed Al-Nabulsi: Provokace, nebo ďábelská hra?.	32

ZVEME VÁS

Milena Zeithamlová: Co připravujeme.	33
Zajímavé výstavy	33
Jana Jiroušková: Poslové magie – Africké loutky a masky	35

CO SI PŘEČÍST

Juraj Chmiel: Hrob bílého muže	37
Vladimír Plešinger: Kniha Konga – výpravy k srdci temnot.	37
Kol. autorů: Madagaskar – laboratoř bohů.	38

Zpráva o činnosti Společnosti přátel Afriky za rok 2007

Vážení přátelé, dámy a pánové,

scházíme se opět po roce, abychom zhodnotili činnost za uplynulý rok 2007 a řekli si zároveň, co nás čeká v roce 2008. Již v úvodu je třeba říct, že loňský rok nebyl pro nás jednoduchý. Společnost neobdržela od MZV dotaci na rok 2007 a z nedostatku finančních prostředků jsme byli nuceni omezit činnost. Vydali jsme jedno číslo Bulletinu, který hradila Společnost česko-arabská, druhé číslo vyšlo na webových stránkách a tak byli o jeho obsah ochuzeni členové, kteří nevlastní internet a kterým se zároveň omlouváme.

Předem Vás informuji, že ani letošní rok nebude lehký. Podle návrhů Sdružení a poboček jsme požadovali od MZV na rok 2008 na projekty dotaci ve výši 453 280 Kč (celkové náklady – 633 160 Kč), zatím je avizována částka 230 000 Kč. Vzhledem ke zvýšeným nákladům za poštovné, tiskoviny a další režijní náklady, budeme muset některé projektované akce vypustit, hledat sponzory a spolupřadatele, kteří by nám ulehčili naši tíživou situaci. Společnost česko-arabská je ve stejné situaci a navrhuje zvýšení členských příspěvků u pracujících na 200 Kč, u studentů a důchodců na 100 Kč. Dávám valně hromadě ke zvážení, zda bychom neměli učinit totéž. Zároveň doporučujeme snížit náklad na Bulletin a zasílat jej v tiskové formě jen členům, kteří nevlastní internet a ostatním elektronicky.

A nyní mi dovoluje vrátit se k roku 2007. V průběhu roku rezignoval na funkci místopředsedy pan profesor Kropáček, kterému vyslovujeme touto cestou upřímný dík a věřím, že nám bude napomáhat svými bohatými znalostmi a zkušenostmi i nadále.

Doporučuji, aby mu bylo uděleno čestné členství SPA. Na funkci předsedy rezignoval i pan dr. Hlaváček, který však s úspěchem dokončil realizaci konference *Česká republika a Afrika*, o které jsme Vás informovali v Bulletinu 1/2008. I jemu vyslovujeme upřímný dík a uznáváme jeho důvody k rezignaci. Doporučuji, aby také jemu valná hromada udělila čestné členství. Z konference vyšel Sborník v nákladu 100 kusů. I přes tyto potíže se nám podařilo splnit některé záměry. S úctou se skláníme před členy vedení **pobočky v Brně**, které se podařilo spolu s pobočkou česko-arabskou uskutečnit 38 akcí. V Brně se osvědčilo spojení obou poboček a tak dochází k velmi úzké spolupráci. Velmi brzy si uvědomili, že nelze oddělovat arabsky mluvící sever Afriky od Afriky. Nebudu jejich akce vypočítávat, informace o nich je uvedena v Bulletinu 1/2008, jak jsem již uvedla. Pozadu nezůstala ani **pobočka v Českých Budějovicích**, která patří k nejmladším, ale již se zapsala do povědomí občanů. Zásahu na tom má především

- konference 20. 11. 2007 na téma *Zdravotně-sociální aspekty rozvojových zemí* (tato akce byla uspořádána ve spolupráci s Centrem rozvojové spolupráce a humanitární pomoci při Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity),
- filmový festival *Africko-arabské dny*, 3.–4.12. v Českých Budějovicích v kině Kotva (tato akce byla uspořádána ve spolupráci s Centrem rozvojové spolupráce a humanitární pomoci při Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity),
- koncert africké kapely *Nsango Malamu*, 3. 12. v Českých Budějovicích,
- přednáška na téma *Dětský život v Africe*,

- přednáška na téma *Umírání a smrt v Africe*,
- rozhovory pro Český rozhlas České Budějovice na téma *Afrika* (2x).

Pobočka v Olomouci oslavila *Mezinárodní den Afriky*, a to uspořádáním „minisemináře“ *K pramenům Nilu*. Tohoto semináře jsem se zúčastnila a velmi ho oceňuji. Bylo potěšitelné, že mezi lektory byli 2 studenti, bratři Šefčíkové, a jejich matka dr. Šefčíková, která je velkou milovnicí Egypta a touží po tom, aby mohla aspoň několik měsíců pracovat v této zemi. Pobočka pokračuje v pravidelných schůzkách, které jsou věnovány africkým zemím. Nedořešenou zůstává otázka předsedy. Olomoučtí navrhují p. Butu a ten se rozhodne už po valné hromadě. Velmi dobře si vedla i **pobočka v Hradci Králové**, která je též spojena s pobočkou česko-arabskou. Oddělena je jen finanční stránka.

Pobočka se již svými aktivitami dostala do povědomí občanů Hradecka a daří se jí získávat spolupřátelatele. Uvedu jen některé akce:

- V průběhu celého května 2007 bylo možno navštívit v Artkině Centrál výstavu fotografií etnoložky Náprstkova muzea Jany Jirouškové s názvem *Současná Angola*. Výstava byla oficiálně uvedena 15. května 2007 přednáškou a besedou s Janou Jirouškovou, která v Angole dlouhodoběji pobývala v rámci vzdělávacího programu angolských muzejníků podporovaného Českou republikou.
- V průběhu 2.–31. července 2007 jsme opětovně spolupracovali při prezentaci výstavy obrazů MUDr. Vlastníkové. Tentokrát se výstava jmenovala *Vzpomínky na Afriku* a probíhala v Zámku v Novém Městě nad Metují.
- V rámci konference Dnů sociální péče jsme se zúčastnili prezentace výstavy fotografií *Pomáhat Africe*, jejíž autorkou byla Michaela Juráková. Výstava byla instalována na Univerzitě Hradec Králové a doplňoval ji seminář práce pro humanitární organizace v zahraničí. Akce se konala 12. října 2007 v rámci konference Dny sociální práce a poté ještě 5. listopadu 2007, tentokrát v rámci Týdne vzdělávání dospělých, kterou pořádá královéhradecký kraj.

- Poslední aktivitou za rok 2007 bylo uspořádání besedy s názvem *Etiopie*, která se konala dne 14. listopadu v Městské knihovně v Hradci Králové a kterou vedl MUDr. Jiří Vambora, jenž v Etiopii léta pracovníce pobýval.

Pobočka v Plzni uspořádala výstavu *fotografií Jihoafrické republiky* v muzeu plzeňského pivovaru. Připravili ji naši členové – účastníci expedice Kalahari, kteří byli zaskočeni tím, že muzeum přeložilo výstavu na měsíc září a oznámilo to pořadatelům den před otevřením, takže ji museli připravit prakticky přes noc a dodatečně o ní informovat. Slavnostní vernisáž se nekonala. Nesplnilo se to, co jsme od ní očekávali – získat od pivovaru sponzorský dar (vlastník JAR) a zajistit účast p. velvyslankyně JAR, která s tím počítala. Je to poučení pro příště – zajistit akci řádnou smlouvou. Členové expedice financovali značnou část nákladů z vlastních zdrojů a provedli instalaci. Výstavní prostory, plakáty apod. hradilo muzeum. Fotografie této výstavy byly pak přiřazeny k výstavě, která probíhala v Besedě pod názvem *Fotky světa*. Členové připravili kalendář se zvířaty *Potkáváme je na cestách*. Člen pobočky V. Chaloupek měl několik přednášek a dál se angažuje v TV.

Účastnili jsme se semináře k rozvoje pomoci Angole v ÚMV, kterou připravilo Rozvojové středisko ÚMV, vedené předsedou **Sdružení přátel Angoly** dr. Petrem Jelínkem.

Sdružení přátel Ghany oslavilo v březnu státní svátek Ghanské republiky. Hlavní projev přednesl bývalý velvyslanec ČR v Ghaně – dr. VI. Klíma. Jeho projev byl doplněn promítnutím diapositivů. Dr. Klíma uspořádal několik přednášek o Ghaně v moravských městech. Oceňujeme jeho aktivitu, zejména spisovatelskou a publicistickou.

Sdružení přátel JAR splnilo svůj projektovaný program. Dr. Halee přednesl přednášku o národních parcích v JAR v rámci *Dnů Afriky* pořádaných v Českém kulturním centru. Další 2 přednášky se konaly na Soukromé univerzitě J. A. Komenského v České Lípě a v Kulturním domě Vltavská v Praze – *Krásy Jižní Afriky a Zimbabwe*.

Velmi aktivní byli členové **ekologické sekce**. Podíleli se též na *Dnech Afriky* v Českém centru. Přehled činností:

- přednáška *Národní parky Tanzanie*,
- přednáška *Národní parky jižní Etiopie*,
- film s besedou *Přírodovědecká expedice do Ugandy*, Expedice Afrika '78,
- přednáška *Cesta do jižní Etiopie* – National Geographic,
- beseda *Jak se připravit na práci ekologa v Africe*,
- seminář *Jak se připravit na práci v rozvojovém projektu v Senegalu*,
- dny Afriky: dvě přednášky *Ochrana a chov antilopy Derbyho v Senegalu*; Výzkum fauny v národním parku Niokolo Koba-Senegal (grant ČAV),
- expozice *Ochrana antilop v Senegalu* (panely – ZOO Praha),
- konference *Česko a Afrika* na MZV, účast na prezentaci rektora ČZU a ředitele ITS fotografiemi z terénu,
- podpora projektu *Chov antilopy losí v ČR* – obora Lány, řada studentů ČZU, ITS v Praze, členů SPA,
- podpora projektu *Ochrana a chov antilopy Derbyho v Senegalu*,
- přednáška a seminář *Cíle a metody rozvojových projektů*.

Na *Dnech Afriky* v Českém centru hovořil k životnímu prostředí v Africe dr. Hlaváček, který připomněl Mezinárodní den Afriky, protože se akce konala právě 25. května.

Sdružení přátel Etiopie pokračovalo v pravidelných setkáních s etiopskou komunitou, která hradila veškeré náklady spojené s touto akcí. Sdružení zajišťovalo pozvání členů SPA. Oceňujeme činnost předsedkyně Sdružení paní Vlčkové, která z vlastní iniciativy zasílá měsíčně členům Společnosti seznam akcí probíhajících v Praze a sama se řady z nich zúčastňuje. Zde bych chtěla upozornit, že podobnou práci vykonává i Eva Popílková. Je třeba lepší koordinace, poněvadž na některé akce jsou členové upozorňováni 2x. A uvádět jen akce vztahující se k Africe i severní a popř. akce Společnosti česko-arabské.

Nebudu zde uvádět výčet akcí, kterých se Jitka Vlčková účastňuje. Může o tom sama povědět.

Zásluhou Mirky Sodomkové a pana velvyslance Mgr. Jaromíra Olši proběhly v minulém roce úspěšné *výstavy soch zimbabwských sochařů*, a to v Botanické zahradě a v Národní galerii. S lítostí jsme však přijali zprávu o tragické smrti Mirky Sodomkové, která ji postihla právě v Africe. Moc nám chybí. Stejně budeme postrádat články dr. Vohnína, který nás opustil v minulém roce. Věnujme jim vzpomínku.

Účastnila jsem se též vernisáže výstavy zimbabwských soch v Masarykově muzeu v Hodoníně, kde je vystavoval Ing. Pupík, který je ochotný nabídnout je i jiným muzeím a institucím.

Nelze opomenout oslavy *Mezinárodního dne Afriky v Praze* – především jsme se účastnili „číše vína“, kterou uspořádal pan ministr zahraničí, a recepcí, kterou upořádali velvyslanci Afriky v Praze.

Členové vedení Společnosti se zúčastnili recepcí pořádaných k státním svátkům afrických zemí, především Ghany a Jihoafrické republiky.

Z akcí, kterých se zúčastnila p. Vlčková, jmenuji zejména *besedu o Madagaskaru* v Jindřišské věži, vernisáže výstavy *Madagaskar – laboratoř bohů* v Národním muzeu a *Týdne Madagaskaru* v Botanické zahradě.

Oceňujeme naši účast i aktivní vystoupení Mgr. Olši, dr. Jelínka a Kusého na *semináři k rozvojové pomoci Zambie* – pořádané p. poslankyní Mgr. Annou Čurdovou v Parlamentě ČR. Seminář byl doplněn výstavou fotografií cestovatele Slavíka po Zambii. Podíleli jsme se na významné *konferenci v Holicích*, pořádané na počest významných výročí – 160. výročí narození dr. Emila Holuba a dr. Alberta Schweitzera. Úvodní slovo přednesl dr. Otakar Hulec, dále hovořili další naši členové, profesor Kandert, dr. Streib a dr. Ivan Mrázek. Dr. Secká se věnovala vztahům dr. Holuba k Náprstkově muzeu a zejména k paní Josefě Náprstkové. Konference se zúčastnili hosté z Rakouska a Německa. Podrobné hodnocení najdete v Bulletinu 1/2008.

Osobně jsem se zúčastnila oslavy 150. výročí založení podniku Veba Broumov, která se konala pod názvem *Den malíské bavlny* ve

Vrtbovské zahrádě v Praze za účasti paní vel-vyslankyně Mali se sídlem v Berlíně. Je potěšitelné, že tento podnik úspěšně obchoduje nejen s Mali, ale i s dalšími africkými zeměmi. V rámci bohatého kulturního programu se konala módní přehlídka a byly předvedeny modely zhotovené pro Mali z materiálů podniku Veba. Využila jsem této příležitosti k seznámení s p. velvyslankyní a generálním ředitelem podniku Veba, kterého jsem následně požádala o sponzorský dar a článek o jejich aktivitách v Africe. Bohužel zůstal bez odezvy.

Již tradičně jsme zúčastnili *Setkání cestovatelů v Prosiměřicích*, které bylo letos věnováno Africe a zejména vzpomnutí 1. cesty Hanzelky a Zikmunda do Afriky v roce 1947.

Za nejvýznamnější akci SPA považujeme konferenci *Česká republika a Afrika*, nad kterou převzal záštitu ministr zahraničních věcí pan Karel Schwarzenberk. Tuto konferenci se podařilo uskutečnit za velké pomoci Odboru zemí Blízkého východu a Afriky MZV, za spolupráce Rozvojového střediska UMV MZV, Pracovní skupiny vlády pro udržitelný rozvoj a pro koordinaci příprav na zasedání komise OSN pro udržitelný rozvoj a Ministerstva životního prostředí. Všem vyslovujeme upřímný dík. Odezva na konferenci je velmi pozitivní. Hodnocení je uvedeno v Bulletinu 1/2008 a spolu s ním i doporučení, kterému je nutné věnovat zvýšenou pozornost. Z konference vyšla Sbírka přednesených vystoupení. Je škoda, že ne všichni vystupující nám je dodali. Ještě jednou děkujeme dr. Hlaváčkoví, na kterém ležela největší tíha celé akce. Dík patří též dr. Jelínkovi, řediteli Střediska rozvojové pomoci, a ostatním institucím.

Tolik informace o práci našich poboček, Sdružení a Společnosti jako celku. Na druhou stranu je nezbytné konstatovat, že některá Sdružení naopak svou činnost v průběhu roku 2007 omezila.

A nyní, co nás čeká v tomto roce.

V projektech, které jsme podle návrhů Sdružení a poboček předložili ministerstvu, je zahrnuto 12 kulturních večerů, 52 přednáškových sympozií, 9 výstav, 4 Bulletinů a soutěže dětí; byla požadována dotace ve výši 453 280 Kč. Celkové náklady by měly činit 633 160 Kč.

Jak jsem již uvedla, náš požadavek byl zkrácen na 230 000 Kč. Nepodaří-li se nám zajistit sponzorské dary, budeme nuceni některé akce vypustit a včas to ohlásit odboru MZV.

Rádi bychom pokračovali ve vydávání Bulletinu, proto využijeme zaslání elektronicky, a tím omezujeme náklady na tisk a poštovné. Za číslo 1/2008, které nemělo mnoho stran, jsme platili poštovné 17 Kč; bude-li Bulletin vícestránkový, budeme muset počítat se zvýšením. Apeluje na dopisovatele, aby zasílali své příspěvky e-mailem, tím ušetříme za přepis. Je nutno nahlásit správné e-maily a Ti, kteří si Bulletin přejí v tištěné podobě, ať nám to včas nahlásí.

Pobočky a Sdružení se zaměřují ponejvíce na uspořádání besed, přednášek s promítáním filmů a nenáročných výstav. Nejvíce projektů má brněnská a hradecká pobočka. Již tradičně bude největší akcí oslava *Mezinárodního dne Afriky*. Zde využije brněnská pobočka nabídky Nadace Tomáše Bati ve Zlíně, která nás požádala o zorganizování *Týdne Afriky*. Tuto akci jsme akceptovali a ve spolupráci s Náprstkovým muzeem (Kandert, Jiroušková) a pobočkou v Brně ji začínáme připravovat. Přípravou pověřilo předsednictvo Ing. Hruškovou, dr. Klímu a Ing. Tesaře.

Kulturní dům Holice nás požádal o spolupráci při přípravě konference *Ženy významných cestovatelů*. Tato výstava má být věnována významným výročí manželek: Emila Holuba – Růženy Holubové a Alberta Schweitzera – Heleně. Myslím, že by se na ní mohly představit i některé současné cestovatelky po Africe.

Budeme se podílet na výstavách s africkou tematikou pořádaných v Náprstkovém muzeu a v Moravském zemském muzeu.

Školy byly již informovány o soutěži *Afrika dětskýma očima* a o výtvarných dílnách. S úspěchem je každoročně organizuje dr. Jana Jiroušková.

V závěru zprávy bych Vám chtěla podat informaci, která nás velmi potěšila. Obdržela jsem dopis z Chartúmu od předsedkyně Společnosti přátel Súdánu-Česka-Slovenska paní Zdeny Kamil Hasanové, ve kterém nás informuje o činnosti této Společnosti, která existuje a úspěšně pracuje od roku 1982 a má 60 registrovaných členů. Do roku 1990 účinně pomáhal

ZÚ ČR a poté ZÚ v Káhiře – vybudovali malý klubovní dům za pomoci vlády a ZÚ ČR.

Více by Vám pověděl Pavel Onderka, předseda Sdružení přátel Súdánu, který se osobně setkal s vedením Společnosti v Chartúmu. Bohužel se omlouvá, ale připraví článek do Bulletinu. Uvedu jen poslední akci, kterou Společnost pořádala, v prosinci uspořádala filmové představení a po dva večery byly promítány filmy „Pelíšky“ a „Páni kluci“ a krátké filmy o Praze.

Společnost nás požádala o vydání společné ročenky a budu ráda, když se nám přání podaří splnit. Doporučuji pověřit Pavla Onderku, aby i nadále udržoval kontakty se súdánskou společností a ujal se přípravy ročenky, kterou má v plánu na rok 2008.

Byla bych ráda, kdyby se nám podařilo zjistit, zda existují Společnosti i v jiných zemích. Kdyby se nám Súdánci neozvali, tak o nich nevíme.

Vážení přátelé, je mou povinností poděkovat všem institucím, organizacím a členům, kteří nám pomáhali uskutečnit některé akce v tom obtížném roce. Především MZV za převzetí záštity nad konferencí „ČR a Afrika“,

Odboru zemí Blízkého východu a Afriky, který nám pomohl akci zajistit organizačně; dále děkujeme za účinnou spolupráci Náprstkovu muzeu, Moravskému zemskému muzeu, CK Hanzelky a Zikmunda v Prosiměřicích, KD a muzeu Emila Holuba v Holicích a zejména Kontinentům za finanční dar 5 000 Kč.

Děkujeme v neposlední řadě i velvyslankyním Ghany a Jihoafrické republiky za jejich aktivní spolupráci.

Zároveň mi dovolu, abych Vám všem osobně poděkovala za 18letou pomoc při výkonu funkce. To neznamená, že s Vámi nebudu dále spolupracovat, pokud mi to zdraví dovolí. Vždyt příští rok mi bude 90 let. Africe a Blízkému východu jsem věnovala více jak polovinu svého života a dělala jsem to opravdu ráda.

Věřím, že nové vedení, které si dnes zvolíte, bude hledat nové formy práce a ještě lépe seznamovat naši veřejnost s minulostí a hlavně se současnými problémy Afriky.

Ještě jednou díky za spolupráci.

Marie Hrušková

1. místopředsedkyně SPA

Usnesení Valné hromady SPA

konané 4. února 2008

Valná hromada SPA

A. Schvaluje

1. Zprávu předsednictva o činnosti v roce 2007. Bere na vědomí informaci o projektech v roce 2008 s tím, že jejich realizace je závislá na výši dotací MZV. Úpravou projektů pověřuje předsednictvo.
2. Zprávu o hospodaření a revizní zprávu a odůvodnění chyby ve zprávě o hospodaření v roce 2006.

B. Uvolňuje na vlastní žádost

1. JUDr. Jiřího Hlaváčka z funkce předsedy a člena předsednictva.
2. Ing. Marii Hruškovou z funkce 1. místopředsedkyně a členky předsednictva. Ponechává si předsednictví ve Sdružení přátel Konga.

3. Prof. Dr. Luboše Kropáčka z funkce 2. místopředsedy a člena předsednictva.
4. JUDr. Ing. Antonína Libického z funkce 2. místopředsedy a člena předsednictva. O jeho vedení Sdružení přátel Nigérie bude dále jednáno.
5. Dr. Petra Jelínka z funkce člena předsednictva. O jeho vedení Sdružení přátel lusofonních zemí bude dále jednáno.
6. Dr. Lenku Adamcovou z funkce člena předsednictva a předsedkyně Sdružení přátel Ghany.
7. PhDr. Josefa Poláčka z funkce člena předsednictva a člena redakční rady Bulletinu.
8. Valná hromada děkuje všem za jejich dlouholetou aktivní činnost a doporučuje udělit Dr. Jiřímu Hlaváčkovi, Ing. Marii Hruškové a prof. Dr. Luboši Kropáčkovi čestné členství v předsednictvu SPA.

C. Valná hromada

1. Ruší prozatímní sídlo SPA u Dr. Antonína Libického, Šeříkova 6, Praha 1.
2. Schvaluje ustavení prozatímního sídla od 4. 2. 2008 u Tomáše Boňka, Na Špejcharu 3, Praha 7.
3. Ruší podpisové právo Marie Hruškové, Vladimíra Šerého a Lenky Adamcové.
4. Podpisovým právem u České státní spořitelny, finančního úřadu a ministerstev pověřuje: Květu Dessieovou a Tomáše Boňka.
5. Ukládá předsednictvu ohlásit změny České státní spořitelně (podpisové právo), Ministerstvu vnitra a Ministerstvu zahr. věcí – Odboru států subsaharské Afriky a Odboru krajanských a kulturních styků (změna sídla a vedení SPA, statutární zástupce).
6. Ukládá předsednictvu a předsedům Sdružení a poboček zabezpečit po stránce organizační, obsahové a technické realizaci projektů na r. 2008. Po každé akci předat vyúčtování a hodnocení akce Evě Popílkové. Vyúčtování musí obsahovat doklady na částky, které byly čerpány z dotace, a doklady, které byly hrazeny spolupořadatelé nebo z vlastních prostředků získaných dary.
7. Ukládá předsedkyni SPA ve stanoveném termínu MZV zpracovat projekty na r. 2009, pro které předají poklady předšedové Sdružení a poboček v předem ohlášeném termínu.
8. Doporučuje předsednictvu, aby v rámci úsporných opatření zasílalo Bulletin elektronickou poštou těm členům, kteří mají přístup k internetu. Pokud tito členové žádají Bulletin v tiskové formě, musí to včas nahlásit. Ostatní členové a instituce budou i nadále dostávat Bulletin tištěný.
9. Valná hromada doporučuje zvýšit od roku 2009 členské příspěvky, a to u pracujících na 200 Kč, u studentů a důchodců na 100 Kč. Důvodem jsou stále zvyšující se náklady na pronájmy, poštovné, obálky, papír atd.
10. Valná hromada ukládá předsednictvu vyhodnotit diskuzi a k podnětným návrhům připravit opatření. Zvýšenou pozornost věnovat závěrům konference – ČR a Afrika z října 2007.

11. Valná hromada děkuje touto cestou panu ministru zahraničních věcí Karlu Schwarzenbergovi za převzetí záštity nad konferencí „ČR a Afrika“.

Zároveň děkuje pracovníkům Odboru států subsaharské Afriky za účinnou pomoc. Poděkování za organizaci této významné konference zaslouží zejména bývalý předseda SPA JUDr. Jiří Hlaváček a další instituce, které přispěly k jejímu zdaru.

Valná hromada děkuje africkým zastupitelským úřadům a zvláště pak p. velvyslankyni JAR a Ghany za jejich účinnou pomoc.

Za spolupráci děkuje také Kontinentům, které Společnosti svým finančním příspěvkem pomohly vydat elektronickou poštou Bulletin č. 2/2007.

Poděkování za spolupráci zaslouží i Náprstkovo muzeum, Moravské zemské muzeum, Klub Afričanů, Humanitas Afrika a Klub cestovatelů Hanzelky a Zikmunda.

Děkujeme všem předsedům poboček za jejich aktivity v r. 2007, přestože jim nebyla udělena dotace, zvláště pobočce Brno, pobočce Hradec Králové a pobočce České Budějovice.

12. Ukládá Sdružením a pobočkám, aby vyhledávaly nové formy práce, přitažlivé zejména pro mladou generaci, a zajišťovaly větší účast na akcích.
13. Valná hromada bere na vědomí zprávu revizní komise a rozhodla, aby členům, kteří nezaplatili za poslední dva roky příspěvky, byla zaslána výzva k zaplacení. Pokud tito členové do 30. června 2008 příspěvky neuhradí, bude jim členství zrušeno.
14. Valná hromada schvaluje doporučení návrhové komise a zprávu volební komise.

Do nového předsednictva byli zvoleni tito členové:

Ing. Květa Dessieová
– předsedkyně

Tomáš Boněk
– 1. místopředseda + předseda Sdružení
přátel Namibie

Dr. Vincenc Streit
– 2. místopředseda

Mgr. Eva Collinsová
– Sdružení přátel Keni, Tanzanie
a Madagaskaru

Dr. Otakar Hulec
– Sdružení přátel JARu, Zambie
a Zimbabwe

Akad. malíř Jiří Černoch
– Sdružení přátel Keni, Tanzanie
a Madagaskaru

Mgr. Monika Měrotská
– předsedkyně pobočky SPA České
Budějovice

Dr. Pavel Onderka
– Sdružení přátel Súdánu

Eva Popílková
– hospodářka

Dr. Petr Verner
– předseda ekologické sekce

Jitka Vlčková
– Sdružení přátel Etiopie a evidence členů
SPA

Ing. Radim Kotrba
– předseda revizní komise

Schváleno na Valné hromadě SPA
dne 4. 2. 2008.

Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské za rok 2007

Vaše Excellence, dámy a pánové,
vážení přátelé,

scházíme se poprvé zde v Domě národnostních menšin, v budově, která nám umožní nepochybně i rozšíření naší činnosti v odpovídajícím prostředí. Snad symbolicky naše první akce zde byla uspořádána již loni Sdružením přátel Palestiny – výstava fotografií z města Hebron – zahájená J.E. velvyslancem státu Palestina dr. Mohamedem Salaymehem. Toto příjemné prostředí je ale pro nás i výzvou a upozorněním, že musíme naši činnost a programy přizpůsobit novým podmínkám a rozvíjet aktivitu odpovídající současným požadavkům.

Je třeba čelit poklesu návštěvnosti tradičních akcí, zvýšit jejich přitažlivost, zvláště pro mladou generaci, nedělat jen „akci pro akci“, ale připravovat aktivity, které reagují na současné problémy, a využívat odpovídajících forem, které osloví co nejširší veřejnost. K této otázce se vrátíme ještě v závěrečné části zprávy.

Naše činnost v uplynulém roce byla zaměřena především na šíření informací o životě,

kultuře a historii arabských zemí. Společnost a její členská Sdružení a regionální pobočky uspořádaly přes 60 akcí – výstav, přednášek, seminářů, kulturních večerů a setkání v mnoha městech naší republiky.

Mezi neaktivnější patřila naše pobočka v Brně, kde především pánové Tesař, Mrázek a Javora, ale i řada dalších, zajistili přednášky o islámu, besedy o Libyi, Egyptě a Jemenu; v Moravském zemském muzeu proběhl cyklus egyptologických přednášek, na podnikatelské fakultě i přednáška o specifikách obchodování s arabskými zeměmi. S dobrou odezvou se setkaly i výstavy fotografií ze Sýrie, Jordánska a Libanonu, fotografie z Maroka či cyklus přednášek *Arabské památky a historie*. Velký ohlas měla v Brně výstava *Ona: Krása arabské ženy ve Středomoří* uspořádaná ve spolupráci s Etnografickým ústavem Moravského zemského muzea v Domu šlechticů, připravená naší členkou dr. Sabinou Dvořákovou a její kolegyní p. Beatrice Maalouf. Výstavu ukazující pestrost a barevnost ošacení ze Sýrie, Palestiny, Libanonu, Egypta a Maroka, včetně rafinované možnosti úvazu šátků na

hlavu, bude možno shlédnout od 22. 2. ve Vyškově a od 14. 5. do 30. 9. v Muzeu Karlovarska v Karlových Varech.

Tuniské sdružení uspořádalo přednášku naší členky p. Abouniové na téma *Život tuniské ženy*, zajímavá byla přednáška dr. Bahbouha *O výuce arabštiny*, dosti navštěvovaná byla i výstava *Bankovky arabských států* umístěná v prostorách Československé obchodní banky na Václavském náměstí v Praze.

Promítání libanonských, alžírských, tuniských a palestinských filmů v rámci *Týdne arabského filmu* přilákalo do Městské knihovny řadu diváků z arabské i české veřejnosti. V prostorách kina byly vystaveny i vítězné obrazy námi organizované soutěže *Arabský svět dětskýma očima*.

Ve spolupráci s Náprstkovým muzeem jsme se podíleli na již tradičním cyklu egyptologických přednášek, tentokrát pod názvem *Memfis v proměnách staletí*. Tyto cykly přednášek organizujeme již 12 let v Náprstkově muzeu a přes 5 let v Moravském zemském muzeu. Na jejich přípravě se podílejí přední čeští egyptologové. Spolu s výstavami Vladimíra Pechara na staroegyptská témata jsme tak uspořádali přes 240 přednášek a výstav věnovaných Egyptu. Děkujeme touto cestou Sdružení přátel Egypta, našim egyptologům i muzeím za jejich záslušnou činnost.

V Náprstkově muzeu byla v říjnu otevřena výstava *Théby – město bohů a faraonů*, která potrvá do 24. 2. Hlavní podíl na přípravě měl dr. Pavel Onderka.

Ve spolupráci s Centrem Al-Jawahiri jsme v říjnu uspořádali *kulturní večer k uctění památky velkého arabského básníka Mohameda Mahdí Al-Jawahiri*, který působil v Praze v letech 1961–1991. Večer a doprovodné akce proběhly pod záštitou ministra kultury ČR V. Jehličky, J.E. velvyslance Iráku p. Dheia Al-Dabbas a primátora Prahy p. dr. Béma.

Přednášky o arabské kultuře a kulturní večery uspořádaly i naše pobočky v Hradci Králové, v Českých Budějovicích, v Plzni a nově ustavená pobočka v Ostravě.

V květnu a červnu se např. Královéhradecká pobočka podílela na výstavě *Obrazy z Libye* v muzeu Boženy Němcové a v Textilním muzeu v České Skalici. Jejich autorka

MUDr. Zdeňka Vlastníkové řadu let v Libyi pracovala a její obrazy zachycují tváře těch, které potkávala. V květnu vedla besedu *Islám očima Evropy* p. H. Tampierová v královéhradecké Vědecké knihovně.

Pobočka v Českých Budějovicích uspořádala týden věnovaný arabské kultuře a životu arabského lidu, kterým se představila místní veřejnosti.

Pobočka v Plzni i nadále úzce spolupracovala se Sdružením občanů pocházejících z arabských států. Vedle přednášky a bohatého kulturního programu, věnovaného svátku jara, uspořádala též výstavu fotografií a další přednášky s arabskou tematikou.

Svátek jara jsme oslavili i v Praze se Sdružením Kurdů. Večera se zúčastnil J.E. p. Dhia Dabbas, velvyslanec Iráku a velký počet hostů, kteří ocenili bohatý kulturní program.

Jednu z nejrozsáhlejších akcí loňského roku připravilo Sdružení přátel Sýrie pod vedením členky předsednictva naší Společnosti dr. Jany Gombárové. Jednalo se o mezinárodní týdenní sympozium *Multikulturní dimenze Jižní Moravy*, kterého se zúčastnili studenti a přednášející z několika zemí; bylo organizováno v Mikulově, Brně a Vídní.

Zásluhou dr. Mrázka jsme se podíleli na obsahové náplni výstavy Moravského zemského muzea v Brně *Sahara – příběh velké pouště*, která potrvá do konce června 2008.

Nechyběli jsme ani na jubilejním setkání cestovatelů v Prosiměřicích, které organizuje již po dobu 20 let Klub cestovatelů Hanzelky a Zikmunda. V rámci setkání vystoupilo se svými příspěvky i několik našich členů.

Měsíc listopad byl ve znamení akcí věnovaných Palestině. Vedle již zmíněné výstavy fotografií města Hebronu proběhla přednáška p. Hamdana o překážkách obnovy kulturních památek v tomto městě. Velmi zajímavá byla přednáška velvyslance Palestiny J.E. p. Salaymeh o palestinské otázce a vyhlídkách na mír. Cyklus akcí věnovaných Palestině pak vyvrcholil uspořádáním oslavy *Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem* 3. prosince s hudebním vystoupením, recitací a výstavou fotografií.

Naše činnost byla tedy poměrně bohatá, i když byla negativně ovlivněna tím, že jsme

poprvé po mnoha letech neobdrželi grant od našeho největšího sponzora – Ministerstva zahraničních věcí. Z tohoto důvodu jsme museli rozsah některých akcí zúžit a některé zcela vypustit. Důvodem neudělení grantu byl fakt, že jsme včas nezvládli nově stanovené podmínky pro vyúčtování a přidělování grantů. V rámci výběru jsme se proto rozhodli věnovat této otázce zvýšenou pozornost s tím, že finanční problematikou, která se značně rozrostla, se vedle 1. místopředsedkyně M. Hruškové bude osobně zabývat i předseda Společnosti, místopředsedkyně p. Zeithamlová a nově zvolená hospodářka Společnosti.

Redakční rada Bulletinu pokračovala ve své činnosti. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků byla dvě čísla Bulletinu vydaná pouze v elektronické podobě a jsou dostupná všem zájemcům na našich webových stránkách.

Další část zprávy obsahuje informace o hlavních akcích, které chystáme na rok 2008, některé náměty na zlepšení naší činnosti, tak jak zazněly na zasedáních předsednictva.

Předsednictvo se zabývalo řadou připomínek a námětů k činnosti Společnosti, které vznesli členové, včetně členů předsednictva. Nejkomplexnější souhrn námětů přednesl místopředseda Ivan Voleš, který k tomuto tématu nepochybně vystoupí v diskuzi.

Zmínil jsem se již o Bulletinu. Je to bezesporu jeden z mála prostředků, které máme k oslovení nejen členů, ale i širší veřejnosti. Jeho vydávání a především jeho distribuce poštou je ale stále nákladnější. Uvažujeme tedy o několika variantách snížení nákladů. Jednou z nich je snížení nákladu časopisu na minimum výtisků a tím snížení především poštovného s tím, že jeho doručování by probíhalo především elektronicky. Další variantou je vydávání čtvrtletníku pouze v elektronické formě a tiskem vydávat pouze výroční číslo. Pro elektronickou verzi pak uvažujeme se zavedením krátkých resume v angličtině nebo arabštině.

V této souvislosti chceme zlepšit i obslužnost našich webových stránek – měly by určitě obsahovat více krátkých aktuálních informací a stát se možná i fórem diskuzním.

Pro naši další činnost je nezbytné shromážďovat veškeré údaje o grantech a projektech, které by bylo možné využít, vybírat témata, jež jsou aktuální a mohla by být předmětem projektů a grantů, zapojovat se i do činností dalších neziskových nevládních organizací.

Musíme pokračovat ještě intenzivněji v otvírání naší Společnosti mladým lidem a dávat jim i patřičné zastoupení ve vedení organizace.

Je třeba připravovat především akce zaměřené na širší veřejnost a nesměřující jen dovnitř naší Společnosti.

Právě v tomto duchu chystáme řadu aktivit na květen v rámci Evropského roku kulturního dialogu vyhlášeného EU. V rámci tohoto roku vyhlásila Nadace Anny Lindhové (naše Společnost je členem její národní sítě) svůj vlastní projekt nazvaný *1001 akcí pro dialog*, který má vrcholit právě 22. 5. tzv. *Nocí dialogu*. Na dny 19. 5.–22. 5. připravujeme promítání arabských filmů s následnou diskuzí na 22. 5. Na dny 26. 5. a 27. 5. připravujeme mezinárodní konferenci *Cesta k porozumění*, která se bude konat v prostorách Senátu ČR pod záštitou senátního výboru pro kulturu, vzdělávání a lidská práva. Zajišťujeme účast asi 8 přednášejících odborníků z ČR i zahraničí. Přednášky by měly vycházet ze tří velkých monoteistických náboženství v regionu, tedy judaismu, křesťanství a islámu. Předběžně přislíbili účast např. prof. Kropáček, biskup Malý, rabbi Hoffberg, představitelé Islámské nadace a další. Přednášky budou uzavřeny panelovou diskuzí. Doufáme, že na akci získáme granty ministerstva kultury a Nadace Anny Lindhové, o které jsme požádali. Ve stejné době uspořádáme rovněž výstavu kreseb ze soutěže *Arabský svět dětskýma očima*, kterou jsme již úspěšně realizovali i v uplynulých letech.

Letošní rok nebude pro nás jednoduchý. Základním problémem zůstává nedostatek finančních prostředků. Na základě návrhů Sdružení a poboček jsme předložili příslušnému odboru Ministerstva zahraničních věcí žádost o poskytnutí grantů na celkem 58 besed a přednášek, 3 semináře, 12 kulturních večerů, dětské výtvarné soutěže, 13 výstav, filmový festival a 4 čísla Bulletinu. Požadovaná suma

činila cca 542 000 Kč, celkové náklady na naše akce pak 919 000 Kč. Podle informací MZV nám byl udělen grant v celkové výši 230 000 Kč, který bude definitivně udělen po schválení rozpočtu MZV. Požádali jsme rovněž o granty Ministerstvo kultury a Magistrát hlavního města Prahy a Nadaci Anny Lindhové. Je zřejmé, že budeme muset řadu akcí vypustit či korigovat jejich rozsah. Samozřejmě se budeme snažit o získání dalších finančních prostředků od firem a organizací, které mají obchodní kontakty s arabským světem, ale z dosavadní praxe víme, že si od toho nemůžeme příliš slibovat. Zde bych chtěl proto poděkovat našim největším individuálním sponzorům v loňském roce – především místopředsedkyni ing. Hruškové za dar několika desítek tisíc korun a p. Mousa Al Atoomovi, dále dr. Bartákové z Plzně a manželům Machovým z Hradce. Předkládáme valné hromadě návrh na zvýšení členských příspěvků ze 100 na 200 Kč; jak jsem již zmínil, budeme hledat i úspory jinde, např. v tisku a distribuci Bulletinů.

Ale vraťme se k našim dalším plánům na letošek. Budeme pokračovat v účasti na pořádání cyklu egyptologických přednášek v Náprstkově muzeu a v Moravském zemském muzeu. Celkem proběhne 20 přednášek. Účastníme se doprovodných akcí k výstavám *Sahara – příběh velké pouště* a *Ona: Krása arabské ženy ze Středomoří*. V Prosiměřicích uspořádáme „miniseminář“ *Český mediální obraz islámu a jeho proměny* a zúčastníme se soutěže *Děti a svět*.

S radostí jsme přijali zprávu o tom, že letošní veletrh Svět knihy v Praze bude věnován arabské knize, a to na počest výročí založení egyptologického ústavu. Využíváme této pří-

ležitosti a nabízáme organizátorům veletrhu dvě doprovodné přednášky: ke knize Ivana Mrázka o Libyi *Velbloudí stezkou* a dále přednášku *Velký arabský básník Mohamad Mahdi Al Jawahiri*. Jednáme s ředitelkou veletrhu p. Kalinovou rovněž o možnosti propagačního stánku naší Společnosti.

Věnovat samozřejmě budeme i nadále pozornost situaci na Blízkém východě, zejména palestinské otázce – v listopadu uspořádáme tradiční shromáždění. Upřesnění počtu a rozsahu jednotlivých akcí v Praze i v regionech provedeme okamžitě po definitivním potvrzení získaných grantů. Jak vidíte, dáváme si na tento rok značně velké sousto, které nemůžeme splnit bez pomoci všech členů a příznivců naší Společnosti. Pomáhejte nám vyhledávat nové sponzory našich akcí, ale hlavně podpořte naši činnost účastí Vaší i Vašich přátel na našich akcích.

Závěrem bych chtěl poděkovat za podporu naší činnosti velvyslancům a vedoucím diplomatických misí arabských zemí v Praze, pracovníkům Ministerstva zahraničních věcí, zvláště Odboru Blízkého východu a Afriky, Ministerstva kultury a Magistrátu hlavního města Prahy. Vřelé díky patří všem spolupracujícím organizacím a muzeím, především Náprstkovu muzeu a Moravskému zemskému muzeu, řadě regionálních muzeí a samozřejmě našim aktivním funkcionářům a členům, bez nichž by tato činnost byla nemožná.

Těšíme se na setkání při akcích naší Společnosti v tomto roce a děkuji ještě jednou osobně všem, kteří pomáhají úspěšné činnosti naší Společnosti česko-arabské.

Josef Regner
předseda Společnosti česko-arabské

Usnesení Valné hromady SČA

konané 5. února 2008

Valná hromada SČA

1. Schvaluje zprávu předsednictva o činnosti v roce 2007.
2. Bere na vědomí informaci o předpokládaných akcích Společnosti a Sdružení, které budou upřesněny předsednictvem po obdržení dotace na rok 2008.
3. Schvaluje zprávu o hospodaření a revizní zprávu.
4. Ukládá předsednictvu a předsedům poboček a Sdružení, aby spolu se zprávou o akci předkládali vyúčtování včetně dokladů, a to nejen doklady k nákladům hrazených z dotace, ale též doklady k nákladům hrazených spolupořadatelů a sponzory, které byly mimo dotaci.
5. Ukládá předsednictvu vytypovat závody, které mají obchodní kontakty se zeměmi BV, a obrátit se na ně se žádostí o sponzorský dar. Předsedům poboček doporučuje, aby se obrátili se žádostí o příspěvek na městská zastupitelstva a magistráty. V této souvislosti VH děkuje: p. Mousa Al Atoomovi, Ing. Hruškové, dr. Bartákové a manželům Machovým za finanční příspěvky.
6. Schvaluje uvolnění Hany Jumrové na její žádost z funkce hospodárky – děkuje ji za dlouholetou činnost v této funkci. Zároveň pověřuje vedením hospodaření Blanku Opltovou, která se z tohoto titulu stává členem předsednictva. Schvaluje uvolnění Zdeňka Beránka na vlastní žádost z funkce člena předsednictva a předsedy Sdružení přátel Alžírská. Doporučuje Josefa Ženku do funkce člena předsednictva a předsedy Sdružení přátel Alžírská.
7. Zbavuje Hanu Jumrovou podpisového práva a ukládá předsedovi ohlásit tuto změnu České spořitelně. Podpisové právo mají Ing. M. Hrušková, Ing. J. Regner, a paní M. Zeithamlová.
8. Schvaluje ustavení pobočky SČA v Ostravě a pověřuje jejím vedením Jindru Lukavskou.
9. Souhlasí s dočasným přerušením činnosti pobočky v Karlových Varech a ukládá předsednictvu vyhledat vhodného předsedu pobočky.
10. Schvaluje zvýšení členského příspěvku o 100 %: pracující 200 Kč, důchodci a studenti 100 Kč. Důvodem je zejména zvýšení nákladů na poštovné, které např. u jednoho čísla Bulletinu činí 17 až 20 Kč.
11. Doporučuje předsednictvu zasílat co nejvíce pozvánek a Bulletinů elektronickou poštou, a to těm členům, kteří mají e-mail. Kdo z nich s tímto způsobem nesouhlasí, ať to oznámí p. Zeithamlové a bude mu zasílán výtisk poštou. Předsedové Sdružení budou kontaktovat p. Zeithamlovou v otázkách termínu tisku pozvánek a zajišťování místností na akce.
12. Ukládá předsednictvu vyhodnotit diskuzi a k podnětným návrhům připravit konkrétní opatření.
13. Děkuje touto cestou MZV – Odboru Afriky a Blízkého východu za jejich podporu v činnosti. Děkuje velvyslancům zemí arabského teritoria za jejich účinnou pomoc. Za spolupráci děkuje Náprstkovu muzeu, Moravskému zemskému muzeu a regionálním muzeím, Klubu cestovatelů Hanzelky a Zikmunda v Prosiměřicích a dalším správeným institucím a organizacím.

Schváleno na Valné hromadě SČA
dne 5. února 2008.

Zpráva o činnosti Komise Společnosti česko-arabské pro práci se sdělovacími prostředky za rok 2007

V předchozích letech 2004–2006 se podařilo naší Komisi dosáhnout řady úspěchů, bylo uveřejněno přes 40 článků v různých sdělovacích prostředcích.

Rok 2007 zaznamenal více obtíží, což se odrazilo i ve výsledcích práce Komise; tyto obtíže měly jak objektivní, tak subjektivní důvody. Česká média měla v roce 2007 menší zájem o témata týkající se Blízkého východu a arabského světa; několik článků bylo proto vráceno a nemělo šanci na uveřejnění. Subjektivní důvody vycházely z finančních příčin.

Navzdory tomu se i tak podařilo uveřejnit 6 článků, z toho 3 v českých médiích a další 3 v médiích arabských. Současně bylo jedno prohlášení uveřejněno ve známé satelitní arabské stanici Al Jazira.

Deník Haló noviny uveřejnil 3 články, a to s titulem „Další izraelská provokace v Jeruzalémě“ dne 15. 2. 2007, „Arabská mírová ofenzíva a její vyhlídky“ dne 10. 5. 2007 a „Varování před listopadovou konferencí“ dne 11. 10. 2007. Časopis Tanween Journal – vychází v arabštině, uveřejnil 2 články: první s názvem „Arabské kulturní dny“, ve 3. vydání uveřejněném v dubnu 2007, a druhý článek pod titulem „Mohammed Al Nabulsi – arabský hlas v Českém tisku“, vydáno ve 4. vydání v červenci 2007.

Jordánský deník Al Dustour, druhý nejrozšířenější deník v Jordánsku, uveřejnil dne 12. 9. 2007 se mnou rozhovor, v němž jsem vystoupil jako předseda Komise SČA. V rozhovoru jsem mimo jiné věnoval nemalou pasáž Česku, hlavně Praze. Jinak řečeno, tato pasáž slouží právem jako propagace v zájmu České republiky. Zástupce českého velvyslanectví v Ammánu tento článek ocenil.

Zpráva o činnosti Komise z roku 2006 byla také přeložena do arabštiny a předložena Radě arabských velvyslanců v Praze. Velvyslanec Saúdské Arábie, doyen arabských velvyslanců v Praze, princ Mansur Bin Chalid poslal dopis, v němž ocenil úsilí a práci Al Nabulsiho a popřál další úspěchy.

Ve většině uveřejněných článků se soustředíme na palestinskou otázku, a to hlavně ze dvou prostých důvodů. Za prvé proto, že je to ústřední otázka všech Arabů, druhý důvod spočívá v tom, že se jedná o světovou otázku. Podle mezinárodních politiků bez jejího řešení nelze dosáhnout ani mír, ani stabilitu ve světě a my jako členové Společnosti česko-arabské bychom měli stále potvrzovat zájem o tuto základní arabskou otázku.

Psali jsme již několikrát články o Kulturních arabských dnech, které naše Společnost uspořádala. Všechny námi oslovené noviny je odmítly, a to včetně Haló novin, které jsou vůči nám nejvíce vstřícné, neboť obdobné články jsou považovány za reklamu, která má být placena. Bohužel nedisponujeme takovými finančními prostředky, abychom to zaplatili, ale naštěstí jeden článek o Kulturních arabských dnech byl uveřejněn zdarma v časopise Tanween Journal ve 3. vydání, jak bylo již uvedeno.

Členové Komise, dej bůh, budou nadále psát a uveřejňovat články a hledat další kontakty, aby se rozšiřovaly informace o Společnosti a arabském světě podle možností.

Závěrem bych chtěl poděkovat vedení a členům společnosti za morální podporu.

Mohammed Al Nabulsi
předseda Komise pro práci se sdělovacími
prostředky Společnosti česko-arabské

Obchodní styky ČR – Afrika

Vystoupení na konferenci „Česká republika a Afrika“

Dobré odpoledne, dámy a pánové,

je mi potěšením, že Vás mohu oslovit při příležitosti dnešní konference *Česká republika a Afrika*. Ve svém příspěvku se po dohodě s organizátory této akce zaměřím na region subsaharské Afriky a dovoluji mi, abych se nejprve krátce vrátil do historie obchodních a ekonomických vztahů bývalého Československa s touto oblastí světa.

První obchodní kontakty se datují již z konce 19. století, užší spolupráce formou zakládání filiálek českých podniků byla zahájena ve 30. letech minulého století, kdy firma Baťa zakládala své první výrobní závody na území dnešního Zimbabwe a Jihoafrické republiky. Ke značnému oživení obchodně ekonomických vztahů bývalého Československa se subsaharskými státy docházelo společně s navazováním diplomatických styků, a to v souvislosti s vyhlásováním jejich nezávislosti na koloniálních mocnostech, tedy od 60. let 20. století.

Oblast obchodně ekonomických vztahů byla na vládní úrovni smluvně upravena obchodními dohodami, dohodami o hospodářské a vědecko-technické spolupráci a úvěrovými dohodami. Vzájemný obchod se vyvíjel značně nerovnoměrně, jak pokud jde o intenzitu spolupráce, tak z hlediska vývoje obchodní bilance, kdy Československo dosahovalo aktivního salda prakticky po celé období 60. až 80. let minulého století. Značný nárůst československých vývozů byl např. zaznamenán v období let 1975 až 1981, kdy byly realizovány významné dodávky investičních celků a strojírenské techniky, především do Etiopie, Angoly, Mosambiku, ale i dalších zemí. Další oživení vývozů přineslo v letech 1985 a 1986 zahájení dodávek technických středisek a dílen do Nigérie a projektu výstavby keramičky v Tanzanii.

Mezi nejdůležitější vývozní položky patřily nákladní automobily Tatra, zemědělské stroje a traktory, stavební stroje, obráběcí stroje, dále textilní výrobky, výrobky ze skla, bižuterie, školní a kancelářské potřeby, domácí spotřebiče a obuv. V dovozech převládaly potraviny a suroviny. Československo se také podílelo na výstavbě řady investičních celků v oblasti černé a barevné metalurgie, energetiky, textilních závodů, keramiček a cementáren, pivovarů a dalších potravinářských kapacit, a dále na budování dopravní infrastruktury. Pro partnerské země ze subsaharské Afriky mělo značný význam poskytování technologií a technické pomoci při výstavbě investičních celků, zaškolování či vysílání vlastních vyškolených expertů, spolupráce při průzkumu a využívání přírodních zdrojů, vypracovávání geologických map a výchova odborníků v oblasti zemědělství, školství a zdravotnictví.

Po vzniku samostatné České republiky počátkem roku 1993 a jejím diplomatickým uznáním naprostá většina subsaharských států souhlasila se sukcesí České republiky do smluvních dokumentů bývalého Československa, čímž zůstaly v platnosti všechny obchodní a další dohody upravující vzájemné vztahy ČR se zeměmi tohoto regionu. V této souvislosti je třeba poznamenat, že platnost obchodních dohod a některých dalších smluvních dokumentů obchodně politického charakteru, uzavřených s jednotlivými státy subsaharského regionu, bylo nutno ukončit k 1. květnu 2004 s ohledem na vstup České republiky do Evropské unie. Členství České republiky v EU ve vztahu k Africe v praxi znamená, že v rámci společné obchodní politiky EU se Česká republika podílí na její přípravě a implementaci.

Klíčovým dokumentem upravujícím vztahy EU k tomuto kontinentu je *Strategie EU vůči*

Africa (EU Strategy for Africa: Towards an Euro-African pact to accelerate Africa's development) formulovaná v roce 2005. Strategie zahrnuje řadu vzájemně provázaných aktivit v různých oblastech (od všeobecných politických otázek přes hospodářský rozvoj a podporu obchodu po problematiku životního prostředí, zdravotnictví atd.), které jako celek ve vzájemné součinnosti a návaznosti mohou přinést pozitivní efekt v rychlejším rozvoji afrického kontinentu. Strategie vytyčuje, co EU chce ve vztahu k tomuto kontinentu prosazovat, podporovat a dosáhnout. Její plnění pro náročnost cílů a použití nových metod bude poměrně dlouhodobým procesem, který si navíc vyžádá užší koordinaci postupu jednotlivých členských států EU a také bude zcela jistě spojen s vysokými nároky na finanční zdroje.

Strategie zahrnuje všechny nezbytné předpoklady pro dosažení rychlejšího ekonomického růstu, jako jednoho z nejdůležitějších prostředků pro alespoň poloviční redukci chudoby v Africe do roku 2015. Mezi tyto předpoklady patří zejména rozvoj regionální integrace, podpora obchodu ve směru Jih – Jih a Sever – Jih a větší zapojení do multilaterální obchodní problematiky. V této souvislosti je nutno poznamenat, že ČR nadále podporuje obnovení jednání o rozvojové agendě z Dohy (DDA).

V obchodně ekonomické oblasti musí mít strategie vůči Africe v každém případě výrazný rozvojový prvek a její realizace musí být doprovázena zefektivněním rozvojové pomoci EU, což platí zejména pro subsaharskou část kontinentu. Mělo by se jednat především o směřování projektů rozvojové spolupráce s africkými zeměmi na rozvoj kapacit v oblasti obchodu a zavádění potřebných reforem, stimulaci rozvoje soukromého sektoru, pomoc při výstavbě infrastruktury v oblastech energetiky, spojů a dopravy, která je velmi významnou podmínkou propojení trhů v oblasti i zapojení afrických zemí do globální ekonomiky. Pro realizaci uvedených projektů bude mít samozřejmě zásadní význam nalezení vhodné formy financování.

Vzhledem k tomu, že obchodní politika vůči Africe je ze strany EU formulována jako

společná obchodní politika (a nepatří tedy do pravomoci jednotlivých členských států), je základní pozice České republiky vůči subsaharské Africe součástí celkové pozice EU vůči zemím této oblasti sdruženým v uskupení Afrika, Karibik a Tichomoří (ACP), jejichž vztahy k EU jsou upraveny Dohodou z Cotonou z roku 2000, resp. její revidovanou podobou z roku 2005. Obchodní vztahy mezi EU a ACP byly a dosud jsou založeny na poskytování nrecipročních preferencí pro zboží vyvážené ze zemí ACP na trh EU, jejichž rozsah nyní stanoví Dohoda z Cotonou. Tento režim je však na základě výjimky poskytnuté Světovou obchodní organizací (WTO) ze závazků GATT možno uplatňovat pouze do konce roku 2007. Tento termín byl také základním podnětem pro zahájení jednání mezi EU a ACP o nových *Dohodách o ekonomickém partnerství* (Economic Partnership Agreements – EPAs), jež od roku 2002 probíhají se šesti regiony ACP, z nichž čtyři pokrývají subsaharskou Afriku – Západní Afrika, Střední Afrika, Východní a jižní Afrika a SADC Group. V EPAs má být zakotveno širší a hlubší pojetí obchodně ekonomické spolupráce, založené na nových obchodních integračních ujednáních v souladu s pravidly WTO, se zaměřením na postupné odstraňování obchodních i neobchodních překážek. Z tohoto důvodu jsou také probíhající jednání prioritně cílena na posílení regionálních integračních iniciativ a na zajištění otevřeného, transparentního a předvídatelného prostředí pro pohyb zboží, služeb a investic.

Česká republika plně podporuje podstatu a cíle spolupráce EU se subsaharskými zeměmi ACP v obchodně ekonomické oblasti tak, jak jsou stanoveny v Dohodě z Cotonou z roku 2000 i v její revizi z roku 2005. Česká republika se v obchodně ekonomické oblasti rovněž ztotožňuje s obsahem, zásadami a cílovými záměry EPAs a plně podporuje snahu Evropské komise, aby všech šest EPAs bylo uzavřeno včas a mohly vstoupit v platnost v plánovaném termínu od 1. 1. 2008. Vzhledem k současnému stavu jednání je však pravděpodobné, že se to nepodaří a hledají se proto cesty, jak vzniklou situaci řešit, zejména v oblasti přístupu na trhy.

V oblasti přístupu na trh Česká republika trvale zastává liberální pozici, což znamená, že neklade zásadní překážky pro otevírání trhu EU. Podporujeme stanoviska všech členských států EU, která zdůrazňují potřebu uvést v textu EPAs, že základním cílem je dosažení plného bezcelního a bezkvótového (duty-free quota-free – DFQF) přístupu všech zemí ACP na trh EU. Považujeme proto nabídku Evropské komise na DFQF přístup pro ACP za výrazný signál všem regionům ACP k urychlení probíhajících jednání v oblasti přístupu na trh a zároveň za významné potvrzení rozvojové dimenze EPAs. Česká republika uznává, že vyjádřením rozvojové dimenze EPAs musí být zahrnutí nezbytné časové asymetrie, neboli stanovení dostatečných přechodných období pro země ACP tak, aby jim bylo umožněno přizpůsobení se podmínkám liberalizace. Na druhé straně by však tato přechodná období měla vytvářet i dostatečný motivační tlak, aby potřebná opatření nebyla odkládána. Zahrnutí služeb, investic a ostatních s obchodem souvisejících oblastí (trade related issues – usnadňování obchodu, práva duševního vlastnictví, veřejné zakázky atd.) do EPAs může dle našeho názoru výrazně stimulovat příliv zahraničních investic do regionů ACP, což je z hlediska rozvojové dimenze velmi důležitý prvek pro modernizaci ekonomik všech regionů. Nicméně je třeba mít na vědomí, že ne všechny regiony jsou připraveny o těchto oblastech jednat a tedy respektovat právo zemí ACP na regulaci trhu či postup privatizace.

Česká republika vnímá rozvoj regionální integrace na africkém kontinentu jako rozhodující prvek dosažení udržitelného ekonomického rozvoje a redukce chudoby, jako nedílnou součást *Strategie pro Afriku*. Vytvoření fungujících regionálních trhů na africkém kontinentu, které budou zahrnovat i nové oblasti, bez nichž je hlubší integrace nemyšlitelná (tj. zejména služby a investice včetně práva usazování, sbližování legislativy, agrární sektor a posílení institucionálního a právního rámce obchodu), považujeme za prostředek, jímž mohou africké země dosáhnout dynamického ekonomického růstu, větší atraktivnosti pro příliv zahraničních investic a získat odolnost vůči možným ekonomickým otřesům.

V souvislosti s již zmíněnou rozvojovou dimenzí spolupráce EU s ACP je třeba na tomto místě zdůraznit možnost perspektivního zapojení českých firem do programů pomoci zemím ACP, které se od roku 1959 odvíjejí v rámci *Evropských rozvojových fondů* (European Development Funds – EDF). Česká republika do nich vzhledem ke vstupu do EU až v roce 2004 ještě nepřispívala, poprvé se tak stane v rámci 10. tranže EDF pro období 2008–2013. Rád bych zde pro úplnost připomněl, že Česká republika poskytuje zemím subsaharské Afriky rozvojovou pomoc i na dvoustanné bázi; příkladem mohou být projekt rozvoje výroby v odvětvích lehkého průmyslu v Etiopii, aktivizace výroby v obuvnickém závodě v Ghaně či výstavba obuvnického závodu v Namibii.

A nyní mi dovolu, abych se vrátil k problematice vzájemné spolupráce s regionem subsaharské Afriky v posledním desetiletí minulého století až do současné doby.

V 90. letech minulého století procházela Česká republika náročným obdobím transformace ze státu řízené na tržní ekonomiku a musela věnovat značné úsilí své přípravě na vstup do evropských a transatlantických struktur. České firmy se musely vyrovnat se zásadní změnou teritoriální orientace z bývalých zemí střední a východní Evropy na trhy členských zemí Evropské unie. Ve vztahu k zemím subsaharské Afriky tak bohužel došlo k ochabnutí vzájemných styků a ke zpřetrhání často velmi výhodných přímých vazeb. České firmy, které v řadě subsaharských zemí měly dobré jméno, opustily tamní trhy a vyklidily je tak pro jiné obchodní partnery. České zboží se nicméně i nadále do Afriky dodávalo, avšak přes prostředníky v západní Evropě, zvláště v Německu. V současné době projevují někteří čeští výrobci o tyto trhy opět zájem, avšak často se setkávají s nezdařením, který souvisí s nedostatkem zkušeností a znalostí těchto vzdálených trhů či nepřipraveností podstupovat určitá rizika, s nimiž jsou aktivy na trzích subsaharské Afriky spojeny.

Mezi naše tradiční obchodní partnery patřily v 90. letech Nigérie, Ghana, Keňa, Zimbabwe, Malawi, Pobřeží slonoviny a Súdán a novým, velice zajímavým partnerem se stala Jihoafric-

ká republika. Počátkem nového tisíciletí pak došlo k postupnému oživení obchodní výměny s Angolou, Kamerunem, Etiopií, Mali, Mosambikem, Senegalem a Tanzanií. Od vzniku samostatné České republiky, s výjimkou let 1993 a 1996, byla naše obchodní bilance se zeměmi subsaharské Afriky pasivní. Teprve v posledních dvou letech přešlo saldo obchodní bilance do aktiva zásluhou dynamičtějšího růstu našeho vývozu do Jihoafrické republiky.

Podle českých statistických údajů dosáhl v roce 2005 český vývoz do zemí subsaharské Afriky hodnoty 266,6 mil. USD a dovoz 233,1 mil. USD. V minulém roce zahraniční obchod České republiky s tímto regionem pokračoval ve svém vzestupném trendu. Vzájemný obrat vzrostl proti roku 2005 o 147 mil. USD, český vývoz dosáhl celkové hodnoty 364 mil. USD, což představuje meziroční nárůst o 36 %. Obchodní bilance skončila aktivním saldem ve výši téměř 82 mil. USD. V komoditní struktuře našeho vývozu dominovaly stroje a přepravní zařízení s podílem 65 %, spotřební zboží tvořilo 25 %. V dovozu zaujalo spotřební zboží první místo s podílem 31 %, následovaly stroje a přepravní zařízení s podílem 28 % a dále suroviny s podílem 22 %. Pozitivní vývoj výměny zboží s regionem subsaharské Afriky s meziročním nárůstem jak na straně vývozu, tak i dovozu, je zaznamenáván i v tomto roce (2007) – za prvních 8 měsíců dosáhl celkový obchodní obrat výše 474,5 mil. USD.

Největšími partnery ve vývozu byly v minulém roce (2006) Jihoafrická republika, kam směřovalo 54 % z celkových vývozu do tohoto regionu, následována Nigérií (22 %), další místa patřila Mali, Ghaně a Angole. Největší dovozy byly realizovány opět z Jihoafrické republiky (61 % z celkových dovozů) a dále z Mozambiku (13,5 %), následovalo Pobřeží slonoviny, Kamerun a Libérie. Jak již bylo zmíněno, řada výrobků českého původu je do afrických zemí vyvážena prostřednictvím firem ve třetích zemích, což naše statistiky evidují jako vývoz do země sídla zákazníka a nikoliv jako přímý export do Afriky. V důsledku toho jsou celkové výsledky s tímto regionem poněkud zkresleny. Je proto třeba pokračovat v úsilí obchodní vztahy v co největší míře napravit.

Druhým nejvýznamnějším trhem pro české firmy je v současné době nejlidnatější země subsaharského regionu Nigérie, kde již existují některé tradiční vazby z minulosti. Nigérie je ekonomicky nejvýznamnější zemí západní Afriky se značným přírodním bohatstvím, především ropy a zemního plynu. Tento trh skýtá v současné době značné možnosti pro vzájemnou spolupráci českých firem v oblasti rozvoje energetiky, dopravy, petrochemického průmyslu, těžby surovin včetně ropy, strojírenství, potravinářského průmyslu, vodního hospodářství, biotechnologií, zemědělství, zdravotnické techniky, léčiv atd.

Mezi další perspektivní subsaharské trhy pro české podnikatele patří Ghana, Pobřeží slonoviny, Mali, Senegal, Kamerun, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Angola, Konžská demokratická republika a Mosambik. Možnosti pro spolupráci českých firem zde existují v oblastech zemědělství, těžebního průmyslu, strojírenství, dopravní infrastruktury, především modernizace a rozvoje železniční a silniční dopravy, výstavby elektráren, at již tepelných, nebo vodních, včetně rozvodných sítí, chemického a petrochemického průmyslu, ochrany životního prostředí, zejména úpravy a čištění vody a odpadového hospodářství. I nadále si na těchto trzích udržuje svou pozici české spotřební zboží, např. sklo, bižuterie, porcelán, domácí potřeby, papír, lepenka, textilní zboží a také některé potravinářské výrobky.

Česká republika si uvědomuje význam zemí subsaharské Afriky především z hlediska budoucího vývoje našich zahraničně obchodních vztahů. Dokladem toho je historicky první oficiální návštěva prezidenta republiky v subsaharské Africe, konkrétně v Nigérii a Jihoafrické republice, v prosinci 2006, během níž pana prezidenta Klause doprovázela i početná podnikatelská mise.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je připraveno i nadále co nejúčinněji podporovat rozvoj obchodně ekonomických vztahů s těmito zeměmi a hodláme k tomu využívat osvědčených nástrojů proexportní podpory. Rád bych zde v této souvislosti zmínil ale spoň oficiální účasti České republiky na výstavních akcích v zahraničí pod záštitou Ministerstva průmyslu a obchodu a organizo-

vání misí našich podnikatelských subjektů do zahraničí i zahraničních firem do České republiky, jakož i podnikatelských seminářů, kde úzce spolupracujeme se Svazem průmyslu a dopravy, Hospodářskou komorou, agenturami Czechtrade a Czechinvest, profesními svazy, smíšenými obchodními komorami a samozřejmě i s našimi zastupitelskými úřady v jednotlivých afrických zemích.

Účast na výstavách, mise a semináře často představují, zejména pokud jde o rozvojové země, jedinou schůdnou cestu k bližšímu seznámení se s obchodním, ekonomickým a investičním prostředím v těchto zemích, navázání potřebných obchodních spojení a k proniknutí na jejich trhy. Chceme proto nadále organizovat oficiální účasti na důležitých výstavách a veletrzích v zahraničí, a to nejen v zemích našich rozhodujících obchodních partnerů, nýbrž i v tomto směru dosud poněkud opomíjených oblastech světa, včetně subsaharské Afriky. Ministerstvo průmyslu a obchodu každoročně pořádá ve svých prostorách řadu teritoriálně zaměřených seminářů určených pro české podnikatelské subjekty, na nichž vystupují obchodní a ekonomičtí radové našich zastupitelských úřadů, případně tituláři osobně, a seznamují naši podnikatelskou veřejnost s možnostmi uplatnění se na trzích příslušných zemí. Z regionu subsaharské Afriky v poslední době proběhly takovéto semináře zaměřené na Jihoafrickou republiku a Nigérii.

V současné době více než 80 % našich vývozu směřuje do zemí Evropské unie a mohlo by se tedy zdát, že mimoevropské země, včetně zemí subsaharské Afriky, zůstávají stranou našeho zájmu. Je pravdou, že obchodování s africkými zeměmi má svá specifika a je nepochybně komplikovanější než např. obchodování s evropskými zeměmi. Zvláště v přípravné fázi bývá finančně náročnější, což je způsobeno geografickou vzdáleností, rozdílnými podmínkami, ale i pro české podnikatelské subjekty neznámými místními zvyklostmi.

Ačkoliv z hlediska statistických údajů zatím mimoevropské státy ani samotná subsaharská Afrika nehraje v zahraničním obchodu České republiky významnější roli (vždyť obchodní obrát s touto částí světa v roce 2006 se na celkovém obrátu našeho státu podílel pouze 0,3 procenta), do budoucna rozhodně nelze Afriku opomíjet. Stačí říci následující dvě slovní spojení: mnohamilionový nenasycený trh a rozsáhlá surovinová základna. Je nepochybné, že právě blízkost surovin povede v budoucnu v Africe k mnohem výraznějšímu rozvoji průmyslové výroby, což bude postupně vytvářet další možnosti obchodní spolupráce.

Jaroslav Zeman
zástupce ředitele odboru
mimoevropských zemí
Ministerstva průmyslu a obchodu ČR

Americké křesťanství v Africe

Roku 1900 žilo v Africe 8,7 milionů křesťanů. Do roku 1962 se jejich počet zvýšil na 60 milionů a pro rok 2000 uvádějí statistiky 350 milionů. Bude-li tento trend pokračovat, můžeme očekávat, že v roce 2025 dosáhne počet křesťanů hranici 600 milionů. Odhaduje se, že denní přírůstek tvoří 16 000 nových věřících, možná i více.

V 60. letech se afričtí křesťané hlásili většinou ke katolicismu nebo byli příslušníky tradičních protestantských církví – metodisti, luteráni, presbyteriáni, anglikáni. Kromě nich se prosazovaly tzv. nezávislé církve (African

Independent Churches, AIC). Tyto církve se odloučily od mateřských misijních církví nejen kvůli jejich rasismu a na protest proti koloniální nadvládě, ale hlavně proto, že jim křesťanství ve svém západním šatě, s důrazem na slovo a racionalitu, zůstávalo cizí. Africké náboženství má oslavný charakter a využívá symboly, hudbu a tanec. Zatím co západní křesťanství zdůrazňuje Krista, africkým křesťanům je blízký Duch svatý, který se projevuje v uzdravování, exorcismu a misijní činnosti. Africké křesťanství je radikálně biblické, často s důrazem na Starý zákon, protože ve

starozákonní společnosti se africký člověk cítí více doma.

Mnozí si mysleli, že tyto církve představují budoucí africké křesťanství, ale nestalo se tak. Určitá afrikanizace misijním církvím pomohla udržet se a růst. Ačkoliv „nezávislé církve“ dnes mají asi 40 milionů věřících, je to přibližně jen desetina celkového počtu afrických křesťanů. Katolická církev má v současnosti přibližně 140 milionů členů.

V 80. letech začalo pro subsaharskou Afriku období ekonomického, sociálního a politického úpadku. Podle statistik OSN byl příjem průměrného Afričana v roce 1991 o 40 % nižší než v roce 1980. Dá se říci, že africký kontinent už ani nepatřil ke třetímu světu, ale ke „čtvrtému“ nebo „pátému“. Systém zdravotnických a vzdělávacích institucí se zhroutil. To vše se dělo za rostoucího nezájmu světové veřejnosti, která se soustřeďovala na problémy v Evropě, především na Balkáně. Ekonomický úpadek a nečinnost mezinárodních institucí vedly mnohde k celkovému kolapsu vládní moci.

Zároveň Afrika zaznamenala silný nárůst misionářských aktivit, vycházejících převážně z USA. Mnozí misionáři byli napojeni na africké pentekostální hnutí. (Pentekostáli, jichž bylo na začátku 20. století hrstka, dnes ve světovém měřítku představují stovky milionů věřících. V polovině 21. století jich pravděpodobně bude už miliarda. Zdá se, že pentekostalismus je nejúspěšnější sociální hnutí poslední doby.)

Američtí protestantští misionáři založili mnoho církví či společenství a prostřednictvím literatury a médií hluboko ovlivnili místní církve. Afrika má dnes rychle rostoucí křesťanský sektor, který udržuje úzké vztahy se Spojenými státy. Ekonomické těžkosti kontinentu vysvětlují, proč se i africké „nezávislé církve“ staly závislými na Americe. Představitelé těchto církví se ve své bídě obraceli na některou z prosperujících evangelikálních církví ve Spojených státech se žádostí o podporu. Tak se tyto církve většinou staly africkými pobočkami sponzorské církve v Americe. Pro americké kongregace, které chtějí mít pobočky v zahraničí, je takovýto „patronát“ nad chudou africkou církví nejjednodušší způ-

sob, jak tohoto cíle dosáhnout. Nové církve samy sebe označují jako „biblické“.

Co je „pravé biblické křesťanství“, které propagují američtí misionáři? Poselství tohoto křesťanství zní asi takto:

*Přijmi Ježíše Krista jako svého spasitele.
Přijmi slovo bible jako základ pravdy.
Rozšiřuj evangelium jako přípravu
na zázračný konec dějin a začátek
Kristova království na zemi.*

Teze, že „jedinou náboženskou autoritou je Bible a jediný způsob spásy je hluboká, transformující zkušenost, kterou působí Duch svatý skrze víru v Ježíše Krista“, je základem té formy křesťanství, které známe jako evangelikální. Je to široký proud, kde rozdíly mezi jednotlivými církvemi a jejich doktrínami ustupují do pozadí. Úspěšně spojuje klasický americký revivalistický evangelikalismus s novější tradicí amerického pentekostálního a charismatického křesťanství (tyto dva proudy jsou si velice podobné). Toto křesťanství, nesoucí zřetelné rysy fundamentalismu, poskytuje věřícím pocit bezpečí v rámci komunity a pocit pořádku v chaotickém a nepřátelském světě, který ho obklopuje.

Přitažlivost pentekostalismu a charismatického křesťanství spočívá hlavně v charakteru bohoslužby. Ta je spontánní, překypující city a každý věřící se na ní aktivně podílí. Ježíš je spasitel i přítel. Na úrovni rodiny a komunity mají tato hnutí blahodárný účinek. Vystupují proti požívání alkoholu, drogám, sexuální promiskuitě a finanční nezodpovědnosti, které podkopávají stabilitu rodiny. Vedoucí postavení v komunitě lze získat i bez dlouhého studia a je otevřeno také ženám. Důraz se klade na Ducha svatého jako věčnou zkušenost, kterou může zažít každý. Je to jakási forma mesianismu přinášející vykoupění tady a teď.

Američtí misionáři mají jiné představy o církvi než tradiční formy křesťanství, úplně novou ekleziologii. Církev je podle nich společenství „znovu narozených“ (born again), těch, kdo přijali Krista jako svého osobního spasitele, a ne nějaká formální náboženská organizace. Nové církve jsou strukturovány jako parachurch a megachurch.

Prostřednictvím parachurch křesťané spolupracují mimo církev nebo napříč církvemi při evangelizaci světa a organizaci dobročinných činností. Parachurch může mít formu obchodní neziskové korporace nebo soukromé asociace. Zaručuje centralizované efektivní řízení misijní činnosti zaměřené na cíle, které by jednotlivé církve nemohly uskutečnit ani na národní, tím méně na mezinárodní úrovni. Parachurch zabezpečuje evangelikální kampaň (crusade), vydavatelskou činnost v oblasti tisku i hudby, rozhlasové a televizní vysílání, filmová studia, studijní střediska, školy, vyšší školy, univerzity a samozřejmě dobročinné akce, jako je zřizování útulků pro bezdomovce, péče o opuštěné děti, pomoc při katastrofách apod. (Je třeba připomenout, že evangelikální hnutí anglo-amerického světa se pro Afriku angažovalo již od 18. století. V čele britského hnutí za zákaz obchodu s otroky stál známý evangelikál, poslanec britského parlamentu William Wilberforce.) Dnes, když evangelikální křesťané získali silný vliv na zahraniční politiku Spojených států, pomoc Africe vzrostla o 67 % a americký příspěvek na programy pro boj s AIDS dosáhl 15 miliard dolarů.

Megachurch je křesťanská kongregace, která má nejméně 2 000 členů. Kongregaci zakládá a vede pastor, většinou charismatická osobnost. Zpočátku se kongregace schází na bohoslužby v provizorních prostorách, jako jsou bývalá skladiště, stadiony, kina apod. Postupně si buduje svůj vlastní kostel.

Nejdůležitějším nástrojem šíření amerického křesťanství se staly „biblické školy“, které vznikají po celé Africe. Mnohé umožňují přístup k americkým fondům, literatuře a médiím. Afričané mají hlad po vzdělání a tyto školy jsou často jedinou možností jak nějaké vzdělání dosáhnout. Poskytují i stipendia na americké vzdělávací instituce.

Již jsme se zmínili o evangelizačních kampaních, známých jako „crusade“, což původně znamenalo „křížová výprava“. Podle některých autorů je crusade největší přínos evangelikalismu světovému křesťanství. První crusades v dnešním slova smyslu byla v 17. století polní shromáždění presbyteriánů a odštěpeneckých církví ve Skotsku, v severní Anglii

a v Ulsteru. Dnešní crusade navazují na americkou tradici evangelikálních shromáždění, která se konala začátkem 19. století na nově osídlovaných územích Spojených států jako součást tzv. Druhého velkého probuzení (Second Great Awakening).

Crusade je dnes typickým jevem v afrických velkoměstech. Koná se obvykle každý týden za velké účasti obyvatelstva. Začíná vystoupením sólistů, instrumentálních skupin a zpěvackých sborů. Následuje kázání, obvykle v angličtině, vždy po několika větách přerušené překladem do místního jazyka. Kázání je vlastně jakési divadelní představení. Kazatel a tlumočník se pohybují po pódiu, vzájemně komunikují a předvádějí různé scénky. Kazatel se často obrací na publikum a vyzývá je, aby vyjádřilo svůj postoj. Nakonec přistoupí k závěrečné části, k uzdravování nemocných.

Nejznámějším západním crusaderem 90. let byl Reinhard Bonnke, Němec, působící hlavně v USA a v Jižní Africe. Jeho vystoupení přilákalo neuvěřitelné množství posluchačů. Největší zástup se shromáždil ve městě Kaduna v severní Nigérii – pět set tisíc lidí. Od října 1990 do září 1991 Bonnke kázal osmi milionům Afričanů a údajně dva miliony z nich obrátil na víru.

Zvlášť přitažlivá pro domácí obyvatelstvo je tzv. theologie prosperity nebo Faith Gospel, kterou však většina křesťanů v Americe považuje za heretickou. Podle této theologie Ježíš na kříži přemohl hřích, nemoc i chudobu. Věřící má právo na zdraví a majetek. Křesťan musí být úspěšný, není-li tonu tak, pak jenom proto, že nemá pravou víru. Ježíšova osoba a učení se nijak zvlášť nezdůrazňuje. O tom, že byl chudý, se nehovoří.

Cesty k úspěchu mohou být různé. Někteří kazatelé (Benson Idahosa z Nigérie) přesvědčují posluchače, že je možné mít úspěch okamžitě (magickým způsobem) pouhou vírou, pomazáním nebo darem Bohu (nebo kazateli), jiní (Mensa Otobil z Ghany) zdůrazňují odhodlání, disciplínu a odvahu.

Theologie prosperity padla v Africe na úrodnou půdu. Africké tradiční náboženství bylo vždy zaměřeno na zdraví, plodnost a potřeby každodenního života. V prostředí

všudypřítomné bídy je však úspěch teologie prosperity zarážející. Zdá se, že dlouhodobě úspěšná může být tam, kde je situace dostatečně stabilní a kde je naděje na určitý pokrok, například v Ghaně.

Zajímavým příběhem je působení evangelikálů v Etiopii, konkrétně v etiopském státě Benishangul-Gumuz. Někteří Etiopané, kterým se podařilo po komunistickém převratu uprchnout do Ameriky, se dostali do styku s evangelikální kongregací dr. Charlese Blaira v Denveru a stali se jejími členy. Po pádě režimu se vrátili do Etiopie a pozvali dr. Blaira na návštěvu. Výsledkem byla dlouhodobá spolupráce. V roce 2005 dr. Blair v Americe ukončil kampaň na získání sponzorů, kteří byli ochotni financovat v tisícovce vesnic etiopského státu Benishangul-Gumuz stavbu kostela. Pozemky zabezpečil tehdejší prezident státu, sám „znovuzrozený“ křesťan. Je jen přirozené, že ve státě, kde téměř polovina obyvatel vyznává islám a většina druhé poloviny jsou příslušníci etiopské křesťanské církve, se mise evangelikálů často setkává s nevůlí. Na obranu starých tradic se muslimové nejednou spojují s křesťany.

A právě pro země na severním okraji subsaharské Afriky může být šíření tohoto nového křesťanství značným nebezpečím. Křesťanský fundamentalismus ztěžuje koexistenci s islámem. Islám je pro křesťanské fundamentalisty Satanovo království, se kterým nelze vést dialog. Muslimové musí konvertovat. Idahosova kongregace tvrdí, že „na severu“, to jest v muslimských částech Nigérie, zakládá pět kongregací denně. V roce 1990 se v Sokoto, v samém srdci historického nigerijského kalifátu, konal pětidenní „crusade“, při kterém byly „z moci ďábla vyrvány tisíce duší“.

Ačkoliv tato forma křesťanství vznikla a rozvinula se ve Spojených státech, zdá se, že je zároveň akulturní i transkulturní a je možné ji vyvážet téměř kamkoli. Přitom americké črty se touto internacionalizací neztrácejí, naopak, spíše se zvýrazňují. A tak právě v době, kdy úloha americké ekonomické a vojenské síly v globalizačním procesu postupně slábne, evangelikální hnutí úspěšně nastupuje na její místo.

Jarmila Drozdíková
Společnost přátel Afriky

Prof. Alois Musil – světově proslulý český arabista a cestovatel

Alois Musil se narodil 30. 6. 1868 v Rychtářově u Vyškova. V letech 1887–1891 studoval bohosloveckou fakultu v Olomouci, roku 1891 byl vysvěcen na kněze, v roce 1895 získal doktorát teologie. K zájmu o arabský svět ho přivedla snaha o prohloubení teologických studií. Proto v letech 1895–1898 studoval v Jeruzalémě a Bejrútu, prozkoumal oblast kolem Petry a objevil umajjovský palác Kusajr Amra, ježž opakovaně navštívil v letech 1900 a 1901. V roce 1902 byl jmenován mimořádným a v roce 1904 řádným profesorem na bohoslovecké fakultě v Olomouci.

Roku 1904 odešel do Vídně zpracovat výsledky svých cest. K jeho nejvýznamnějším předválečným vědeckým dílům patří monumentální čtyřsvazkový popis Jordánska

nazvaný *Arabia Petraea* a dvoudílná práce *Kusejr Amra*, v níž je publikován objev umajjovského paláce vybudovaného chalífou Walidem II. Jeho všudecká práce na poli arabistiky dosáhla uznání, když byl roku 1909 jmenován řádným profesorem na teologické fakultě Vídeňské univerzity. Jeho zájmy byly široké, při poznávání arabského světa nekladl tak velký důraz na lingvistická studia jako spíše na vlastní cestovatelskou zkušenost. V letech 1908–1909, 1910 a 1912 podnikl dlouhodobé expedice do Palestiny, Sýrie, severní Arábie a Mezopotámie s podporou rakouských úřadů i vysoce postavených osob, zejména Sixta Bourbon-Parma. V rámci svých cest prováděl zeměpisná pozorování, topografický výzkum, studoval předislámské a islámské archeologic-

ké památky, etnografii a folkloristiku a rovněž sledoval soudobé politické změny v oblasti. Žil u beduínského kmene Rwala a stal se jeho členem pod jménem Músá ar-Rwejlí.

Za první světové války se soustředil na rozvoj obchodních a politických kontaktů s arabským světem. V letech 1914–1915 vykonal politickou misi do severní Arábie, jejímž cílem bylo zprostředkovat z pověření osmanské vlády uzavření míru mezi Núrím ibn Ša‘lán, Ibn Rašidem a Ibn Sa‘údem. V roce 1916 se zasadil o vznik Balkánské a orientální sekce c.k. Rakouské orientální a zámořské společnosti. Musilův vliv vzrostl po nástupu císaře Karla na trůn (listopad 1916), jako zpovědník císařovny Zity, sestry jeho přítele Sixta Bourbon-Parma, se stal šedou eminencí habsburského dvora. Byl zapojen do císařovy iniciativy uzavřít separátní mír, zasadil se o amnestii významných českých politiků Kramáře, Rašína, Klofáče a českých účastníků vzpoury v Boce Kotorské. V roce 1917 podnikl ve službách rakouského císaře poslední politickou misi do arabských provincií Osmanské říše, jež měla napomoci hospodářskému pronikání rakouské monarchie na Blízký východ a připravit půdu pro rakouské ambice nahradit Francii v roli ochránce katolické církve v Osmanské říši.

Po první světové válce se Musil přihlásil k Československu a přestěhoval se z Vídně do Prahy. Prezident Masaryk ho požádal, aby vstoupil do služeb nového státu. V roce 1920 byl jmenován řádným profesorem pomocných věd východních a novější arabštiny na Univerzitě Karlově, kde jako ředitel semináře působil až do roku 1938. V pedagogické činnosti zdůrazňoval studentům nutnost sloužit vlasti nejen jako orientalisté, nýbrž i jako prakticky využitelní učitelé, úředníci, obchodníci tak, aby na podkladě kulturním umožnili čilé styky národohospodářské. Vypracoval plán na zřízení Orientálního ústavu, jenž měl podporovat rozvoj hospodářských a kulturních vztahů mezi Československem a Orientem. Pro tento plán získal podporu prezidenta Masaryka a ministra zahraničního obchodu Rudolfa Hotowetze.

Musil byl v roce 1927 jmenován jedním z prvních 34 členů Orientálního ústavu.

V roce 1922 prezident Masaryk seznámil Musila s americkým cestovatelem a politikem Charlesem Cranem, který se rozhodl financovat publikaci Musilových rukopisů. V letech 1923–1924 a 1925–1928 Musil navštívil New York, kde s pomocí American Geographical Society publikoval výsledky svých cest v šesti rozsáhlých dílech série *Oriental Explorations and Studies* (*The Northern Hegaz, Arabia Deserta, The Middle Euphrates, Palmyrena, Northern Negd, The Manners and Customs of the Rwala Bedouins*). Kromě podrobného popisu tato díla obsahují mnoho pasáží o historické geografii, dějinách i současné politické situaci těchto oblastí. Vzhledem k tomu, že se osobně znal s řadou významných osobností severní Arábie, je část jeho práce využitelná jako historický pramen. V roce 1928 byla Musilovi udělena zlatá medaile Charlese P. Dalyho.

Velmi záslužná byla jeho snaha o širokou popularizaci Blízkého východu pro dospělé i pro mládež. V letech 1929–1932 vydal český zjednodušené verze svých cestopisů v osmi svazcích (*Pod ochanou Núritho, V posvátném Hedžázu, V zemi královny Zenobie, V biblickém ráji, Mezi Šammary, Za Mrtvým mořem, V roklicích edomských, Tajemná Amra*). Z podnětu prezidenta Masaryka poté vydal v řadě Dnešní Orient 11 monografií o současném politickém a hospodářském vývoji na Blízkém a Středním východě věnovaných Arabskému poloostrovu, Etiopii, Iráku, Egyptu, Indii, Íránu a Afghánistánu, Palestině, Sýrii, Libyi, Turecku a Súdánu. Dvanáctý svazek, věnovaný francouzské severní Africe, zůstal v rukopise. Pro mládež Musil vydal 21 dobrodružných knížek odehrávajících se v arabském světě s vysvětlením arabských a islámských tradic.

Profesor Alois Musil zemřel 12. 4. 1944 v Otrybech u Českého Šternberka. Později byly jeho ostatky převezeny do jeho rodiště Rychtářova u Vyškova.

Eduard Gombár
Společnost česko-arabská

Ke konferenci „Česká republika a Afrika“

V minulém čísle Bulletinu jsme Vám podali podrobnou informaci o konferenci „Česká republika a Afrika“, kterou jsme pořádali v roce 2007. K této významné konferenci se budeme stále vracet. Její závěry nesmí zapadnout v zapomenutí a předsednictvo SPA by jí mělo věnovat stálou pozornost. Podařilo se nám vydat v omezeném počtu *Sborník příspěvků z konference* a některá vystoupení budeme publikovat v Bulletinu.

Dnes uveřejňujeme vystoupení Ing. Jaroslava Zemana, zástupce ředitele odboru mimo-evropských zemí MPO ČR. Že konference nezůstala bez povšimnutí ani u vládních činitelů, dokazují **dva dopisy**, které byly zaslány **hlavnímu organizátorovi konference JUDr. Jiřímu Hlaváčkoví**. Tyto dopisy otiskujeme níže v textu.

*Úřad vlády České republiky
Marek Mora
náměstek místopředsedy vlády
pro evropské záležitosti*

*V Praze dne 28. listopadu 2007
Č.j. 17393/07-OKE*

Vážený pane doktore,

děkuji Vám za Váš dopis ze dne 8. listopadu, kterým mi zasíláte výstupy z konference „Česká republika a Afrika“, organizované dne 25. října 2007 Společností přátel Afriky ve spolupráci s Ústavem mezinárodních vztahů a Radou vlády pro udržitelný rozvoj a pořádané pod záštitou ministra zahraničních věcí ČR Karla Schwarzenberga.

Jsem si vědom důležitosti budoucího rozvoje česko-afrických vztahů a rád bych Vás i ostatní členy Společnosti přátel Afriky ujistil, že doporučení vyplývající z výše zmíněné konference budou zohledněna i v aktivitách Útvaru místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, ať již v rámci rozvojové, obchodní nebo bezpečnostní politiky EU a partnerství EU – Afrika, tak i v rámci příprav českého předsednictví Rady EU.

*S pozdravem
Marek Mora*

*Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Ing. Milan Hovorka
náměstek ministra*

*V Praze dne 19. listopadu
Č.j.: 44424/07/07210/07000*

Vážený pane doktore,

děkuji za Váš dopis ze dne 7. t.m. a informace o úspěšném průběhu a výsledcích konference „Česká republika a Afrika“, pořádané Společností přátel Afriky dne 25. října 2007 v prostorách MZV ČR pod záštitou ministra K. Schwarzenberga.

Isem potěšen, že se podařilo uspořádat tuto akci na vysoké reprezentativní úrovni, a věřím, že k jejímu úspěchu svým dílem přispělo i Ministerstvo průmyslu a obchodu. Jsme si vědomi rostoucího významu afrického kontinentu na mezinárodní politické a ekonomické scéně a akce tohoto charakteru a zaměření proto vítám, a to i z pohledu blížícího se předsednictví České republiky v Evropské unii.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je i nadále připraveno se takovýchto prospěšných akcí aktivně zúčastňovat a v rámci své působnosti účinně napomáhat realizaci a prosazování závěrů konference, především v ekonomické oblasti, jak jsou specifikovány v příloze Vašeho dopisu.

Blahopřeji Vám k úspěšnému průběhu konference a přeji Společnosti přátel Afriky mnoho úspěchů v další činnosti.

*S pozdravem
M. Hovorka*

České dny spolupráce s iráckým regionem Kurdistán

V historickém paláci Fatah Chala-bi na starověké Citadele, v hlavním městě iráckého Kurdistánu Erbilu, byly uspořádány od 6. do 9. listopadu 2007 České dny spolupráce s iráckým regionem Kurdistán.

Událost byla připravena v rámci společného projektu Ministerstva zahraničí České republiky a restaurátorské společnosti GEMA ART GROUP, a. s. *Rehabilitace historické Citadely v Erbilu – zpřístupnění zrekonstruovaných prostor veřejnosti.*

Expozice na Citadele představila kurdské odborné i laické veřejnosti výsledky dosavadní pomoci ČR Iráku i perspektivy vzájemné spolupráce, zejména v oblasti ochrany a záchrany kulturního dědictví této země, pro její budoucí demokratický rozvoj. Expozice dále prezentovala 21 českých firem, které v Iráku již působí nebo o vstup na irácký trh usilují. V několika přednáškách a seminářích předních českých

odborníků byli zástupci kurdských vládních úřadů, odborná i laická veřejnost seznámeni s výsledky práce našich expertů v Kurdistánu. Promítány byly i dva dokumentární filmy „České aktivity v Kurdistánu“ a „Poslední fatwa“ – film o Citadele a restaurátorském,

archeologickém, geofyzikálním a fotogrammetrickém průzkum lokality, provedeném českými odborníky.

České dny v Erbilu byly skvělou příležitostí pro vzájemnou výměnu zkušeností v oborech stěžejních pro další rozvoj iráckého Kurdistánu a pro živou prezentaci naší republiky nejen jako letitého a perspektivního obchodního partnera, ale i jako pokladnice historie a přírodních krás ve střední Evropě.

Miroslav Houska
Společnost česko-arabská

Říkali

Hussam Al Rassam

*Vlast bude nová, to nám říkali
Ale dnes, kde je, a co tu máme*

*S matkou truchlící, všichni plakali
Ale dnes, ji v každé ulici, v každém koutě máme*

*Plynula léta a své mrtvé jsme vzpomínali
Ale dnes, ráno pochováváme a večer je neznáme*

*Hledíte, jak národy vlast před útlakem brání
Ale proč my svou vlast bránit nepoznáme*

*Svět rozpadl se a uloupená vlast je k rozebrání
Vymětte smutek ze studní, vždyť ještě ruce, ruce máme*

*Byli jste na scestí, říkali, k nechápání
Dnes v uniformě spravedlnost od zločinu nepoznáme*

*Hlasu našemu dávala vášně sílu kdysi
Dnes však hlásku téměř nevydáme*

*Bezpečí vládlo našim domům kdysi
Dnes však se každý sami sebe obáváme*

*Vlast slunce, to je ten dům, spát kam hvězdy chodí
Však mračny světa celého slunce věčně neschováme*

*Vláda věcí všech se k nám zase navrátí
Hlas svůj pozvedneme a mlčení zanecháme*

*Ty podivný, vydej dům komu patří, a čistý
Tebou pošlapaný jej převzít nehodláme*

Přeložil

Miroslav Houska

Hussam Al Rassam je mladým iráckým exilovým zpěvákem, který se již stal národní ikonou. Zpívat začal po pádu Saddámova režimu. Než se však začal věnovat písňové a básnické tvorbě, vystudoval v Bagdádu Fakultu krásných umění obor kresba a malířství. Jeho umělecké jméno „rassám“ vlastně znamená arabsky kreslíř/malíř, ... a na svůj obor zcela nezaněvřel. V závěru studií v Bagdádu se pustil na konzervatoři rovněž do studia zpěvu a hry na loutnu. Jako autor a interpret získal záhy na festivalech v arabském světě řadu ocenění. Jeho album Al Aqrab (Škorpion) mělo veliký ohlas a píseň Džíb al-ka'as (Přines pohár) se stala oficiální písní irácké fotbalové reprezentace, která získala v roce 2007 Asijský pohár.

V současné době žije v emigraci, především v jordánském hlavním městě Ammánu.

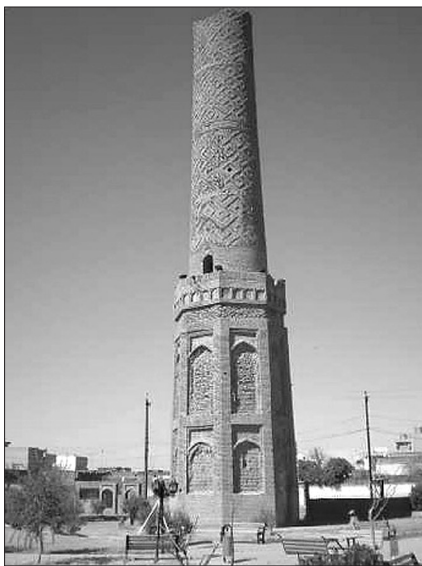
Tuto píseň si můžete živě poslechnout na adrese: <http://www.youtube.com/watch?v=78mdt-jC0sj4&feature=related>.

První smlouva české společnosti v Iráku v roce 2008

Dne 21. února 2008 byla v Iráku, v hlavním městě regionu Kurdistan Erbilu, podepsána smlouva mezi českou restaurátorskou společností GEMA ART GROUP, a. s., a Ministerstvem turistiky a památek Regionální vlády Kurdistanu (KRG) na stabilizaci a konzervaci jedné z nejvýznamnějších kulturních památek iráckého Kurdistanu, Minaretu Choli (Čoli). Smlouvu podepsali Petr Justa, ředitel zahraničních projektů GEMA ART GROUP, a. s., a Nimrud Beithu Yaukhana, ministr turistiky a památek KRG, za přítomnosti velvyslance české republiky v Iráku J.E. Petra Voznice.

Podpisu smlouvy předcházela jednání a příprava projektu, opírající se o rozsáhlý průzkum této památky, provedený v roce 2006. Společnost GEMA ART GROUP, a. s., působí v oblasti záchrany památek od roku 1992. Je držitelkou několika ocenění, např. za práce na Valdštejnském paláci získala cenu Europa Nostra. V letech 2003–2006 byla realizátorem projektů na záchranu kulturního dědictví Iráku v rámci pomoci vlády České republiky při poválečné rekonstrukci Iráku.

Šikmý Minaret Choli je významnou dominantou a též symbolem města Erbilu, hlavního města iráckého Kurdistanu, které leží v severní Mezopotámii. Je pozůstatkem velké mešity pocházející z období vlády Muzaffar Dína Kokburího (1190–1232). Minaret, rovněž zvaný Muzaffarija po svém staviteli, je dnes oby-

Irák, Erbil, hlavní město regionu Kurdistan

vateli Erbilu většinou nazýván Choli – Opuštěný, protože stával osamoceně za městem. Dnešní Erbil se však již rozrostl natolik, že se nachází v jeho centrální části.

Informace o projektech: www.gemaart.cz.

-mh-

Historie Sdružení súdánsko-česko/slovenského přátelství

Smyslem Sdružení přátel je podpora přátelství a dobrých vztahů mezi národy různých zemí, šíření poznání o jiných zemích, a přispívat touto cestou k lepšímu vzájemnému porozumění.

Sdružení súdánsko-česko/slovenského přátelství bylo založeno v roce 1982, tehdy mělo asi 60 registrovaných členů; v prvních letech jsme si pronajali dům v Chartúmu 3. Pořádali jsme mnoho akcí, například výstavy, soutěže v malování pro děti nebo večery české kuchyně. Ve spolupráci se Súdánským fotbalovým svazem a klubem Hilal jsme zorganizovali návštěvu a zápasy českého fotbalového týmu Sparta v Súdánu.

Do roku 1990 byly v Súdánu a v Praze zastupitelské úřady tehdejšího Československa a Súdánu. Tato skutečnost Sdružení súdánsko-česko/slovenského přátelství usnadňovala práci.

V roce 1988 byli dva členové našeho sdružení, dr. Kamil Ibrahim a pan Nasr El Din Shulgami, pozváni na oslavy 60. výročí vzniku samostatného Československa. Během jejich pobytu v Praze postihly Súdán ničivé záplavy a mnoho Súdánců ztratilo střechu nad hlavou. Pánové Kamil a Nasr El Din uspořádali tiskovou konferenci, na které vyzvali k pomoci postiženému Súdánu. Československá vláda tehdy vypravila zvláštní letadlo s léky, dekami, stany a potravinami do Súdánu.

V roce 1989 došlo k výměně súdánské vlády. Činnost všech asociací přátelství byla zastavena až do roku 1998. V Praze bylo následně v roce 1990 zavřeno velvyslanectví Súdánu. V Československu došlo také k vel-

kým změnám. Země se rozdělila na dva státy, Českou republiku a Slovenskou republiku, a československá ambasáda v Súdánu ukončila svou činnost.

V roce 1999, na základě výzvy Mezinárodního výboru přátelství (International Friendship Council), který apeloval na obnovení aktivit Sdružení přátel, bylo naše Sdružení súdánsko-česko/slovenského přátelství jedním z prvních, které zahájilo práci. Súdánská vláda rozhodla o vytvoření „Mezinárodní zahrady.“ Naše Sdružení zde dostalo malý pozemek. Na základě osobního úsilí, soukromých fondů a s menším přispěním velvyslanectví ČR a slovenského velvyslance v Káhiře jsme zde postavili malý klubový objekt. Budova je velice prostá. V roce 2005 jsme v této klubovně měli první společné setkání. Je zde stále mnoho práce, stále toho dost potřebujeme. Chybí zde knihovna, nábytek nebo satelitní televize.

Mezi našimi členy je nyní i mnoho mladých absolventů českých a slovenských vysokých škol. Proto si jsem jistá, že právě oni velice přispějí k úspěšné činnosti našeho Sdružení.

**Zdenka Kamil-Hassanová, předsedkyně
Sudanese Czech & Slovak Friendship
Society, Khartoum, SUDAN**

V prosinci minulého roku Sdružení rovněž uspořádalo Dny českého filmu ve francouzském kulturním středisku v Chartúmu. Promítány byly filmy Pelišky a Páni kluci. Součástí projekcí bylo i představení krátkých filmů o památkách České republiky (pozn. redakce).

Nadace Anny Lindhové a euro-středomořský kulturní dialog v České republice

„1001 akce“ je hlavní kampaní zahájenou euro-středomořskou nadací Anny Lindhové, jejíž síť zahrnuje přes tisíc organizací občanské společnosti z celkem 37 zemí, a to z EU a jižního Středomoří (Euromed). Je zaměřena na mobilizaci lidí a akcí věnovaných propagaci vzájemného poznání a respektu v regionu.

Kampaň bude probíhat po celý rok 2008, který byl vyhlášen Rokem euro-středomořského dialogu mezi kulturami. Usiluje o podporu role kulturního dialogu s cílem:

- bojovat proti rasismu, xenofobii a rovněž proti všem formám diskriminace,
- postavit se extremismu bez ohledu na jeho původ a zdroj,
- objevit znovu společné kořeny, dědictví a rozvinout ideu, že všichni sdílíme společný osud.

Věříme, že můžeme podpořit naše hodnoty a klíčová poselství prostřednictvím našich akcí.

Po dobu dvanácti měsíců budou probíhat akce zaměřené na dialog v euro-středomořské oblasti. Od Maroka a Portugalska po Libanon a Turecko; od Lotyšska a Polska až po Řecko a Egypt. Akce budou rozličné svojí velikostí i tématicky, ale všechny se soustředí na vzájemné poznání.

Klíčovou událostí této kampaně bude euro-středomořská *Noc dialogu*, která se bude konat dne 22. 5. 2008. Tato událost, která proběhne souběžně v 37 zemích, bude příležitostí pro občany euro-středomořské oblasti, aby spojili svoje hlasy pro dialog. Podrobnosti najdete na www.1001actions.org.

Do euro-středomořské akce se zapojují také některé české nevládní organizace, které obdržely „minigrant“ od Nadace Anny Lindhové. Mezi nimi je i SČA, jež pořádá v květnu několik akcí. Největší z nich bude konference *Cesta k vzájemnému porozumění*, která by se měla

konat v Senátu ČR ve dnech 26. 5.–27. 5. 2008. Setkají se zde a budou diskutovat zástupci třech monoteistických náboženství – křesťanství, judaismu a islámu. Další akcí bude festival arabských filmů, který se uskuteční ve dnech 19. 5.–22. 5. 2008, pravděpodobně v budově FAMU na Smetanově nábřeží. Třetí událostí bude výstava kreseb českých a arabských dětí.

Velmi pestrý program přichystal na dny 21. 5.–31. 5. Tanwín. Pořádá výstavu zajímavých fotografií o moderním palestinském umění. Při této příležitosti proběhne diskuze na téma „Být cizincem v České republice“ a workshop pod názvem „Mluvíš rád arabsky?“. Na akci vystoupí známá arabská folklórní skupina Ziriab. Kulturní program oživí přehlídka súfijských tanců a soutěž v břišním tanci.

Do kampaně se zapojí i liberecká organizace Swallow Club, která zorganizuje tři neformální večery s nubijským spisovatelem Haggag Oddoulem a iráckým žurnalistou Madžidem al-Chatibem, který bude hovořit o svých zážitcích a zkušenostech v zemích Euromedu. Akce proběhnou na třech místech: v Městské knihovně Liberec (20. 5.), v kulturním centru Nové město (21. 5.) a ve Valdštejnské zahradě v Praze (22. 5.).

Účastí přislíbila i brněnská Baraka, která bude organizovat přehlídku arabských filmů a kulturní dialog mezi českými a arabskými studenty.

Jedna akce proběhla již v březnu, a to na Metropolitní univerzitě v Praze. Centrum blízkovýchodních studií (CMES) uspořádalo vědeckou konferenci o arabské migraci. Byla velmi úspěšná a zúčastnilo se jí přes sto zájemců.

Česká síť nadace by chtěla zorganizovat setkání s novináři s arabským pohoštěním, které

by se konalo v Ústavu mezinárodních vztahů, kde je sídlo české sítě Nadace Anny Lindhové těsně před Nocí dialogu (22. 5.).

Rozsáhlá kampaň by měla vyvrcholit tzv. Nocí dialogu, která se bude konat 22. 5. a během níž proběhnou souběžně akce ve všech 37 zemích euro-středomořské oblasti. V České republice bude Noc dialogu zahrnovat akce SČA, Tanwínu a Swallow. Během večera se bude podepisovat petice proti všem formám rasismu, xenofobie a diskriminace.

Zveme každého, aby se s námi zapojil aktivně či pasivně do této kampaně, která bude mít

smysl, pokud osloví maximální část české veřejnosti. Měla by přispět k pozitivnímu vnímání a pochopení odlišného kulturního prostředí a bude *de facto* i první aktivitou české sítě Nadace Anny Lindhové, založené v roce 2004. Podrobnosti o akcích a programu najdete na webových stránkách Ústavu mezinárodních vztahů (www.iir.cz), kde se nachází centrum české sítě ALF), a webových stránkách Společnosti česko-arabské (www.czech-arab.org/akce.php).

Jaroslav Bureš
SČA, ÚMV

Evropský projekt Mládež v Mikulově – Multikulturní dimenze jižní Moravy

Ve dnech 27. srpna až 3. září 2007 se uskutečnil v Mikulově projekt Výměny mládeže evropského programu Mládež (Youth), který byl zaměřen na neformální vzdělávání a aktivitu mladých lidí ve věku 15 až 25 let.

Projekt „Multikulturní dimenze jižní Moravy (Střední Evropa pod dotykem islámské kultury) – letní seminář“ se uskutečnil v Mikulově již podruhé (poprvé v roce 2005). Tentokrát se jednalo o spolupráci 32 studentů a 8 pedagogů z Univerzity Karlovy v Praze, Univerzity Komenského v Bratislavě, Varšavské univerzity, Lodžské univerzity a Univerzit z Istanbulu a Ankary pod záštitou Společnosti česko-arabské a studentské organizace Asociace pro mezinárodní otázky, jejíž členové se na projektu výrazně podíleli.

Značná část projektu se uskutečnila přímo v historicky velmi zajímavém regionu Mikulova a okolním v Lednicko-valtickém areálu zapsaném v seznamu památek UNESCO. Akce probíhaly také v Brně a ve Vídni, vzdálené od Mikulova pouhých 70 km. Projekt kladl zvláštní důraz na kontakty regionu s islámskou kulturou prostřednictvím vlivu Osomanské říše. Účastníci navštívili zámek a byzantský hrob v Mikulově na Svatém kopečku, minaret a maurskou vodárnu v Lednici, brněnskou mešitu a ve Vídni Vojenskou historickou muzeum, kde si doplnili znalosti o tureckém obležení Vídne. Sjednali si schůzku také v Islám-

ském centru hlavní vídeňské mešity. Výlet do Vídne byl zakončen návštěvou turecké čtvrti, tzv. Malého Turecka, a Ústavu orientalistiky Vídeňské univerzity.

V rámci programu se v prostorách reprezentativní Saly Terreny mikulovského zámku uskutečnila veřejná diskuze na téma „Turecko – moderní sekulární stát versus Islámské kulturní dědictví. Studenti z Polska a zejména z Turecka si připravili na toto setkání řadu prezentací. Akci podpořila také turecká kulturní nevládní organizace Mozaika Platform Dialog, která účastníkům přivezla na ochutnání tradiční turecké speciality. Diskuze byla doplněna výstavou studentských fotografií z cest po Orientu, kterou připravili studenti Ústavu Blízkého východu a Afriky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Úžasnou záverečnou atmosféru večera zajistila oblíbená arabská hudební skupina ZIRJAB, jejíž účinkující si zajistili kvůli této akci dovolenou a vážili dlouhou cestu z Prahy do Mikulova.

Na internetových stránkách Ústavu Blízkého východu a Afriky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy ubva.ff.cuni.cz jsou přístupny fotografie z projektu, prezentace studentů i dokumentární film z nejzajímavějších akcí.

Jana Gombárová
Společnost česko-arabská

Provokace, nebo ďábelská hra?

Plakáty s karikaturou proroka Mohammada se objevily v centru Brna. Co znamená tato zpráva? Nějaká skupina lidí spáchala tento čin, ale nevíme, jestli si plně uvědomují, co provedli, možná mají nenávist vůči islámu nebo mají nějaký úmysl, třeba udělat něco podobného jako v Dánsku? V každém případě je to špatný čin a nemůže být brán jako svoboda projevu a vyjádření, protože hranice svobody je neomezovat svobodu ostatních. Pokud někdo zesměšňuje proroka Mohammada takovým nevkusným vulgárním způsobem, tak napadá citění všech muslimů nejen v ČR, kde jich podle odhadů žije kolem 10 tisíc, ale napadá tak citění asi jedné miliardy muslimů všech národů a národností po celém světě. Dokonce bych mohl dodat, že tato urážka muslimů je urážkou všech věřících lidí, a kdo zná islám, ví, že muslimové věří, že Mohamad, Kristus a Mojžíš jsou hlavními posly jediného stejného Boha.

Pokud budeme hledat smysl takovýchto činů, myslím, že se jedná hlavně o provokaci s cílem rozhněvat islámské masy v islámském a arabském světě, a tím vyvolat střet a násilí proti Západu a vytvořit nepřátelské nálady mezi islámem a Evropou. Tyto provokace paradoxně nejvíc vyhovují radikálům v islámských zemích, mohou je zneužít ke svým cílům. Kri-

ze, která vznikla poprvé po uveřejnění karikatur, nahrála radikálům, aby vedli masy lidí k násilí a výtržnostem. Provokatérům a zastáncům teorie střetu civilizací se však nepodařilo uskutečnit své cíle, protože lidský rozum je silnější než jejich iluze. Evropané jim totiž neuvěřili, že islám je nepřitelem, radikálům se nepodařilo přesvědčit ani muslimy, že Evropa je nepřitelem. Realita, vzájemné výhody a zdravý rozum vedou k respektování se mezi národy a náboženstvími.

Domnívám se, že takový čin má znaky trestných činů, jako je hanobení rasy, podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů, takový čin vyvolává pocity výsměchu a nenávisti k muslimům obecně, proto je dobře, že policie tento případ řeší.

Česko, které má dobrou pověst ve většině arabských a islámských zemí, reagovalo moudře vůči tomuto nehoráznému činu, radnice Brno-střed nechala plakáty odstranit, Ministerstvo zahraničí ČR plakáty ve zvláštním prohlášení důrazně odsoudilo.

Jestliže se členové skupiny, kteří tyto plakáty vylepili, domnívají, že je to jen hra, tak já bych řekl, že je to ďábelská hra.

Mohammed Al-Nabulsi
Společnost česko-arabská

Co připravujeme

Milí přátelé,

od konce dubna pro Vás připravujeme bohatý program. Naše akce jsou součástí mezinárodního projektu „1001 akcí pro dialog“ připravěného Nadací Anny Lindthové pro dialog kultur ve Středomoří na měsíc květen v rámci Evropského roku mezikulturního dialogu vyhlášeného Evropskou unií na rok 2008. Jeho hlavním cílem je vést dialog mezi kulturami.

Naším příspěvkem do tohoto projektu je několik akcí:

1. Ve spolupráci s Arabským kulturním forem připravujeme KULTURNÍ VEČER věnovaný syrskému básníku *Nizaru Kabani*, který se koná 29. dubna 2008 v 18. hod. v Domě národnostních menšin, Vocelova 602/3, Praha 2.
2. Od 5. do 31. května 2008 vystavujeme v prostorách Informačního centra OSN dětské kresby ze soutěže *Arabský svět dětskýma očima*.
3. Dne 7. května v 18. hod. se bude konat v Domě národnostních menšin film s přednáškou v anglickém jazyce pana dr. Jacka G. Shaheem – *Reel Bad Arabs*. Tato světově známá osobnost seznámí účastníky se svým filmem, v němž popisuje hlavní způsoby zobrazování Arabů v holywoodských filmech. Nenechte se ujít tuto mimořádnou příležitost.
4. Zájemce o literaturu zveme na veletrh *Svět knihy 2008*, který se koná ve dnech 25. až 27. dubna v Průmyslovém paláci Výstaviště Praha, na kterém bude mít Společnost česko-arabská svůj propagační stánek. Kromě toho se tam 25. dubna v 17 hod. uskuteční v Komorním sále přednáška pana Rawaha Jassani o iráckém básníku M. M. Al Jawahiri v arabštině s českým překladem.
5. Ve druhé polovině května dostanete pozvánku na filmový festival arabských filmů a mezinárodní konferenci na téma *Cesta ke smíření* (viz www.czech-arab.org).

Těšíme se na Vaši účast.

Milena Zeithamlová
Společnost česko-arabská

Zajímavé výstavy

V Bulletinu 1/2008 jsme Vás pozvali na výstavy do Náprstkova muzea v Praze a do Moravského zemského muzea – pavilon Anthropos na výstavu *Sahara – příběh velké pouště*. Rádi bychom Vám některé z nich opět připomněli. Se svolením Náprstkova muzea uvedu některé pasáže z tiskového zpravodajství k výstavě *Šťastná Arábie* – fotografie z Jemenu cestovatele **Františka Okáče**.

V loňském roce vzbudila mezi návštěvníky značnou pozornost výstava fotografií nazvaná *Mízející Jemen*. (Tuto výstavu budete moci shlédnout na podzim, kdy ji pořádáme

v Informačním středisku OSN.) Výstava fotografií Františka Okáče v Náprstkově muzeu nás zavádí do současného Jemenu, země, která láká a ohromuje. Autor jde po stopách dánské expedice, která putovala tímto krajem před 245 lety. Jemen, zvaný také od dob římských pro své příznivé klima a bohatství plynoucí z polohy na obchodních cestách starověku Arabia Felix, Šťastná Arábie, vždy evropské cestovatele přitahoval svou tajemností, odlehlostí, stopami historie starověkých civilizací, ale i neobyčejně krásnou krajinou a nádhernou architekturou. Právě před 245 lety putovala Tiháma, pouštní nížinou

na pobřeží moře, šestice odvážných mužů, jejichž cílem bylo poodhalit tajemství země plné kadidla, myrhy a balzámu. Většině účastníků zmíněné expedice, vypravené dánským králem Frederikem V., v té době zbývalo jen několik měsíců života. Jediný, kdo přežil a podal osobní svědectví, byl matematik, astronom a zeměměřič výpravy, Carsten Niebuhr.

Tento badatel byl tichým společníkem Františka Okáče na obou jeho cestách po Jemenu v letech 2005 a 2007, a proto je nová výstava v Náprstkově muzeu věnována památce Carstena Niebuhra a jeho družiny.

Už sám příjezd do hlavního města San'á vás přenesne do příběhů Pohádek tisíce a jedné noci. Domy starého města vypadají, jako by právě vzešly z dílny uměleckého cukráře. A jako za starých časů se na sůru rozléhá pokřik, nabízení a smlouvání a do smyslu se vtírají všechny barvy a vůně. Pytle koření a artikly, které ve své době přinesly Jemenu slávu a bohatství, kadidlo a káva, najdete všude stále v hojné míře. Snadno podlehnete představě, že jste se vrátili v čase o mnoho let nazpět, kdy se ještě na noc zavíraly městské brány.

Je málo zemí na světě, kde se lidská obydlí šplhají do těch nejzazších poloh jako v jemenských horách, kde se setkává divoká nádhra přírody s důvtipem a smyslem místních stavitelů pro krásu, kde i ta nejmenší vesnice je uměleckým dílem. Jaké úsilí musely vyvinout generace rolníků, aby proměnily i ty nejpříkrější svahy v kaskádu teras až do výšin, z kterých pozorujete kroužící orly dole pod vámi. Když se pak v době letního monzunu terasovitá políčka pokryjí svěží zelení, pochopíte, proč se Jemenu říká zelená střecha Arábie.

Na náhorních planinách, v blízkosti pouští na severu a východě země, jsou kamenné horské domy vystřídány hliněnými stavbami, které svého stavebního vrcholu dosahují ve wádi Hadramawt. V tomto území, zapovězeném pro cestovatele ještě na počátku 20. století, se vypíná do sedmipatrové výše Šibám. Jedno z nejpodivuhodnějších hliněných měst světa, pověstný pouštní Manhattan, zapsané spolu se San'á a tihámským Zabídem na seznamu světového dědictví. S jiným pozoruhodným hliněným městem, severojemenskou Sa'adou, jej

od pradávna spojovala stará obchodní stezka, procházející pouští Ramlat as-Sab'atajn, po níž putovaly karavany naložené kadidlem a po níž se vydala za králem Šalamounem i legendární královna ze Sábý.

Oč výstavnější jsou horské vesnice nebo hliněné domy tak dobře přizpůsobené místnímu klimatu, o to jsou prostší jednoduché stany pouštních beduinů. Ti oproti době Lawrence z Arábie často místo velbloudů dávají přednost japonským Toyotám. Podobně prostá obydlí si stavějí obyvatelé Tihamy. Jejich příbytkům pak byly vzorem okrouhlé chýše původem z opačného, afrického břehu Rudého moře.

Další cesta zavedla Františka Okáče i na stále ještě jen velmi málo navštěvovaný ostrov, nazývaný přírodovědci Galapágy indického oceánu, Sokotru. Vysoký podíl endemických rostlin a živočichů, daný dlouhodobou izolovaností, z něj činí přírodovědecky jedno z nejzajímavějších míst světa. Některé z těchto druhů jsou zde jakoby zapomenuty z dávno minulých geologických období země.

Světů uzavřený Jemen byl do 60. let minulého století zemí nevelkých, hradbami obklopených měst, zemí tisíců izolovaných, často opevněných, venkovských sídel. Byl zapomenutým koutem světa, enklávou středověku ve dvacátém století. Byla to země bez moderní správy a ekonomiky, zato však země s nesmírně bohatým architektonickým a kulturním dědictvím.

Revoluce v 60. letech, které odstranily přetrvávající středověké uspořádání společnosti, tempo změn výrazně urychlily. Populace se v posledním půlstoletí více než ztrojnásobila, lidé si museli najít obživu v nové ekonomice, která se daleko více otevřela světu. Hradby měst byly zbořeny, pevnostní usedlosti na těžko přístupných místech zvolna opouštěny. Nedostatek prostředků však vylučoval masivní modernizaci. Historická centra měst tedy nebyla vystavena grandiózním přestavbám, ale spíše pozvolné proměně a bohužel i pozvolnému chátrání. Ze zahraničí podporované snahy o záchranu památek zůstávaly vysoce selektivní, naprostá většina i těch kulturně nejhodnotnějších celků byla ponechána samovolnému vývoji.

Jemen, i když též podléhá změnám, které přináší současná doba, je stále zemí hlubokých tradic. A na rozdíl od vžitě představy, se zde cizinec setkává s mnoha přátelskými lidmi, jejich pohostinností a vřelým přijetím. Přáním autora je ukázat divákům obrazem část z toho, co v něm našel a viděl. Těm, kteří se do něj vypraví, chce představit jeho vlídnou a pohostinnou tvář. Výstava potrvá do 25. května 2008. Nenechte si ji ujít.

V měsíci březnu, dubnu a květnu se uskuteční 4 přednášky (Fr. Okáč, PhDr. Vlastimil Novák, RNDr. Pavel Kumpán).

Za shlédnutí stojí i další výstava v Náprstkově muzeu: *Poslové magie – africké loutky a masky*, která potrvá do 24. 8. 2008 (viz článek níže).

Při návštěvě Brna zajedte do Pisáreckého parku (tram č. 1 od hl. n.), kde je v pavilonu Anthropos (Moravské zemské muzeum) insta-

lována výstava *Sahara – příběh Velké pouště*. Osobně jsem se 2x přesvědčila, že je o tuto výstavu neobyčejný zájem. Setkala jsem se s početnou skupinou studentů z Olomouce, kterým se velmi líbila. V rámci výstavy probíhají přednášky, na kterých se podílí i naše Společnost.

S naší výstavou *ONA: Krása arabské ženy ze Středomoří*, kterou již shlédli Brňané a návštěvníci muzea Vyškovska, se v současné době seznamují naši přátelé na Slovensku v Bratislavě a na podzim poputuje do Karlových Varů. O tuto výstavu, která je doprovázena přednáškami, projevují velký zájem zejména ženy.

Od 6. 5. do 23. 5. 2008 je instalována výstava v předsálí jednací síně Senátu ČR: *Alois Musil 1868–1944*. Záštitu nad touto akcí převzali senátor Ing. J. Bálek, velvyslanec Saúdské Arábie a starosta Vyškova.

-mhr-

Poslové magie Africké loutky a masky

Výstava v Náprstkově muzeu představuje prostřednictvím téměř 70 předmětů pocházejících ze subsaharské oblasti malý střípek z bohaté mozaiky tradiční africké kultury. Budou vystaveny loutky a masky zejména z oblasti západní a střední Afriky.

Nejcharakterističtější projevem tradičního afrického umění jsou masky. Vystoupení v maskách doprovází všechny důležité slavnosti v životě mnoha Afričanů. Masky jsou především neoddelitelnou částí iniciačních slavností, při kterých se stávají mladí Afričané dospělými. Masky používají většinou muži a v mnoha případech na ně nesmějí ženy ani pohlédnout. Výjimečně však vystupují v maskách i ženy (např. masky tajné společnosti Bundu z Libérie a Sierry Leone).

Používání a zhotovování masek není rozšířeno po celé Africe. Je omezeno pouze na subsaharskou Afriku, avšak i zde nalezneme celou řadu etnik, která masky nevyrábějí. Nejhojněji se masek používá v pobřežním pásu od

Senegalu na severu až po Angolu na jihu. V oblasti východní Afriky (Tanzanie, Mosambik, Keňa) používají masky především příslušníci kmenů Sukumu, Makonde a Wayao. Obecně je však výroba a používání masek v této oblasti podstatně méně častá než v západní Africe.

Nejoblíbenějším materiálem pro výrobu masek je dřevo, které je vybíráno vždy jen z určitého stromu podle místní tradice. Získání dřeva na výrobu masky je doprovázeno mnoha rituály, jejichž průběh se u jednotlivých kmenů značně liší. Základní materiál, z kterého je maska vyrobena, bývá často doplněn ještě dalšími přírodními materiály: kůží, peřím, zvířecími zuby, mušlemi, korálky či rafiovými vlákny. Nejen hotová maska, ale i její zhotovení je součástí náboženského rituálu. Váže se k němu řada tradičních předpisů, které řezbář musí dodržovat. Celé dílo je obvykle vytvořeno na odloučeném místě, ale není to pravidlem. Například čokveští řezbáři z Angoly tvoří některá svá díla obklopeni a povzbuzováni přáteli. Tmavé barvy masky se dosahuje pálením nebo vtíráním olejů. Důležitou součástí masek je i polychromie, která je v některých případech dokonce hlavním

nositelem jejich ikonografického významu.

Loutky – stejně jako masky – mají zvláštní moc. Jejich prostřednictvím ožívají dávní hrdinové i zvířata. V Africe nalezneme snad všechny druhy loutek kromě stínových. V městském prostředí dávají herci i diváci přednost marionetám, ve vesnicích uvidíme spíše loutky tyčové, které jsou voděny zespodu, loutky párové, i loutky, které se ovládají pomocí palců u nohou. Nejčastějším materiálem na výrobu loutek je dřevo, ale

nalezneme také loutky zhotovené z textilu nebo z rostlinných materiálů. Účelem loutek není jen obecenstvo pobavit, ale především poučit či upozornit na nedostatky současné společnosti. Loutkové představení se obvykle odehrává na veřejném místě. Vždy je přesně určeno, jaká hra se kdy může hrát. Jiná představení se hrají odpoledne a jiná po západu slunce. Loutkoherectví se nemůže věnovat každý. Například u Bambarů v Mali existuje společnost mladých mužů, jež se nazývá Ton. Pouze příslušníci této společnosti mohou pořádat loutková představení.

Návštěvníci výstavy „Poslové magie“ si budou moci nejen prohlížet vystavené exponáty, ale také budou mít možnost vzít si do ruky některé ukázkové předměty a zkusit si jejich funkci nebo si zahrát divadlo podle připraveného scénáře v samoobslužné dílně, jež je integrální součástí výstavy. Součástí výstavy je 15 haptických předmětů.

K výstavě je připraven bohatý doprovodný program v podobě přednáškového cyklu a výtvarných dílen.

Výstava je otevřena denně (kromě pondělí) od 10,00 do 18,00 hod. a **bude ukončena 24. srpna 2008.**

Jana Jiroušková
Náprstkovo muzeum, SČA

Hrob bílého muže

Juraj Chmiel

1 vydání. Praha : Mladá fronta, 2007, 149 s.

Nikde jinde na světě se nevystřídalo tolik britských koloniálních úředníků za tak krátkou dobu jako na území dnešní Nigérie. Příčinou nebyla rotace kádřů, ale smrt. Reprezentovat Británii na tomto západoafrickém území bylo v 19. a počátkem 20. století víceméně za trest a často se to rovnalo rozsudku smrti. Snad nejvýstižněji to dokumentují koloniální hřbitovy.

Úzké uličky zarostlé tropickou vegetací lemuje jeden náhrobek za druhým. Nicméně ani smrt nezastavila pronikání Evropanů do těchto končin. Záhy si ale celá oblast, kterou na jedné straně lemuje Guinejský záliv a na straně druhé o něco zdravější podnebí sahélského pásu, získala nechvalně proslulé pojmenování „Hrob bílého muže“. A právě o této oblasti a dalších afrických končinách vypráví cestopis Juraje Chmiela.

-red-

Kniha Konga – výpravy k srdci temnot

Vladimír Plešinger

1. vydání. Brno : JOTA, 2007, 356 s.

První a unikátní kniha pojednávající – jak název napovídá a co by čtenář předpokládal – nejen o konžské pánvi a DR Kongu, ale autorův záběr je směřován často i do sousedních zemí konžského povodí: republiky Kongo (Brazzaville) a Středoafričské republiky. Kompletní ucelená kniha těchto tří středoafričských zemí se zabývá historií objevitelských cest, koloniální epochou i nedávným a současným vývojem. Knihu tvoří 30 kapitol, z nichž se exaktně ve 4 kapitolách po sobě jdoucích autor zabývá životními podmínkami a způsobem života pralesních lidí – Pygmejů. Obsáhlý obraz tohoto etnika nám představuje jejich sociální strukturu, způsoby obživy a originalitu podtrhují jejich způsoby lovu, duchovní a materiální sounáležitost s přírodou. Publikace je proložena dobovými kresbami a fotografiemi cestovatelů H. M. Stanleyho, D. Livingstona, dr. Jiřího Bauma aj. Bohatě ilustrované jsou mapy výprav všech evropských cestova-

telů a jejich současníků včetně našich. Samostatné mapy cest jsou jen u Stanleyho a Livingstona. Českým cestovatelům, kteří navštívili někdejší Zair, je věnována kapitola České intermezzo s mapou včetně jejich podrobných popisů výprav.

Geologii a nerostnému bohatství je určena kapitola Geologické intermezzo a fauně Zoologické intermezzo. Geologická část vystihuje těžbu diamantů a jejich „perlu“ – Millenium Star – největší a nejkrásnější konžský diamant.

Závěrem nás kniha seznamuje s nedávnou politickou historií Středoafriky, Konga a DR Konga. Dako, Bokassa, Lumumba, Mobutu, Kabila – to je jen výčet těch nejznámějších osobností, podílejících se na politickém vývoji svých zemí a rovněž vývojem po nich, byt šlo převážně o diktátorské režimy.

Tématicky velmi obsáhlá a čtivá publikace, která určitě snese přísná kritéria a nemající v současnosti obdoby.

Jiří Zlámal

Společnost přátel Afriky, Olomouc

MADAGASKAR – laboratoř bohů

Kol. autorů

1. vydání. Praha : Kartografie, 2007, 208 s.

Převážně obrazová než textová je tématicky vyvážená publikace, která kompletně mapuje celý ostrov Madagaskar a je nyní knižní novinkou na pultech knihkupectvích.

Úvodem se kniha stručně zabývá základními informacemi o přírodě, ekologii a obyvatelstvu. V dalších kapitolách kniha exaktně popisuje jednotlivé sekce o vzácné fauně a flóře ostrova a jeho geologicko-zoologický vývoj. Upozorňuje na velmi vzácné druhy lemuru a ostatní zvířeny, ohrožené vyhynutím. Totéž platí o floristické složce, kde typickými rostlinami jsou *Ravenala madagascariensis* (jejíž horní část s vějířovitými listy se dostala do státního znaku) a baobaby rodu *Adansonia grandidieri*. Zmínky jsou též o působení ekologického a civilizačního faktoru na celkovou tvářnost krajiny Madagaskaru.

Nejen příroda, ale i historický a politický vývoj země je zajímavý od dob založení prvních království (Sakalava a Imerina, aj.), jejich vzájemných konfliktů přes kolonizaci do získání nezávislosti až po dnešek. Poznáváme také historii piráctví, námořnictví a obchodování. Závěrem v knize najdeme drobnou ukázkou malgaštiny a seznámíme se s lidovou

a uměleckou tvořivostí Malgašů, jejich vírou, obřady a návyky. Zvláště pak pohřební obřady jsou pro našince velmi nezvyklé a pojaté téměř jako veselice. Zohledněna je zde i literární a hudební tvorba.

Publikace vznikla díky expedici BAOBAB 2006 a podílelo se na ní 12 různých autorů textů a fotografií (10 studentů a 2 vedoucí expedice). Tři z nich navštívili kromě Madagaskaru i jiné africké země (Filip Husník v roce 2007 navštívil Ghanu, ing. Richard Pokorný v roce 2006 pohoří Atlas v Tunisku a Jaroslav Vogeltanz Jižní Afriku).

Knihu doplňuje zeměpisná mapa Madagaskaru. Pro toho, kdo chce navštívit ostrov Madagaskar osobně – jak autoři doporučují – by měla být kniha nejen prvotním seznámením s touto zajímavou a zvláštní destinací, ale i docela vhodným průvodcem.

Malgašský název knihy zní: Madagasikara, ny trano an' Andriamanitra.

Hlavním odborným partnerem Kampaní na poznání unikátních a přírodních krás Madagaskaru byla mezi mnohými Expedice LEMURIA.

O tzv. kampaních se čtenář více dozví na <http://baobab.koniklec.cz>.

Jiří Zlámal

Společnost přátel Afriky, Olomouc

Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské

č. 2 – květen 2008, 16. ročník. Uzávěrka tohoto čísla byla 20. 4. 2008

Bulletin je vydáván za přispění

Odboru kulturních a krajaňských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Redakční rada: PhDr. JAROSLAV BUREŠ, CSc., Ak. sochař JIŘÍ ČERNOCH,
doc. PhDr. EDUARD GOMBÁR, CSc., JUDr. JIŘÍ HLAVÁČEK,
Mgr. MIROSLAV HOUSKA, PhDr. JOSEF POLÁČEK, CSc.,
doc. Ing. DANA ŠTEMBERGOVÁ, CSc., PhDr. MARCELA PALÍŠKOVÁ,
MILENA ZEITHAMLOVÁ

Návrh obálky: VLADIMÍR PECHAR

Uspořádala: Ing. MARIE HRUŠKOVÁ

Výroba: ESKIRA s.r.o.

Kontaktní adresa: **Jerevanská 7, 100 00 Praha 10, tel. 604 378 949**

Společnost přátel Afriky – *webová stránka:* **spa.afrikaonline.cz**

– *e-mail:* **spa@afrikaonline.cz**

Společnost česko-arabská – *webová stránka:* **czech-arab.org**

– *e-mail:* **info@czech-arab.org**

Příspěvky do Bulletinu můžete posílat mailem na adresu: bulletin@czech-arab.org